

KREŠŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLICKÉ NOVINY
 VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ SOBOTU NA ŠESTNÁŠŤ STRANÁCH.

Predplatná cena :

Na celý rok — — 4 koruny — hal.
 Na pol roka — 2 „ — „
 Na štvrt roka — 1 „ 20 „
 Jednotlivé číslo 8 hal.

Zodpovedný redaktor :

Dr. ALEXANDER ERNSZT,
 páp. komorník.

Majiteľ a vydavateľ :

JAN MOLNÁR.

Redakcia a vydavateľstvo :

Budapest, IV. ker., Ferencz-József-rakpart 27. szám.
 sem sa majú posielat' predplatky, jako dopisy do novin
 ohlásy a náhodné reklamácie. Cena jedného 5 stúpcového
 nonpareill riadku 30 hl. Rukopisy sa naspak nedávajú.

Odpoveď na návrh «manifestu» slovenskej ľudovej strany.

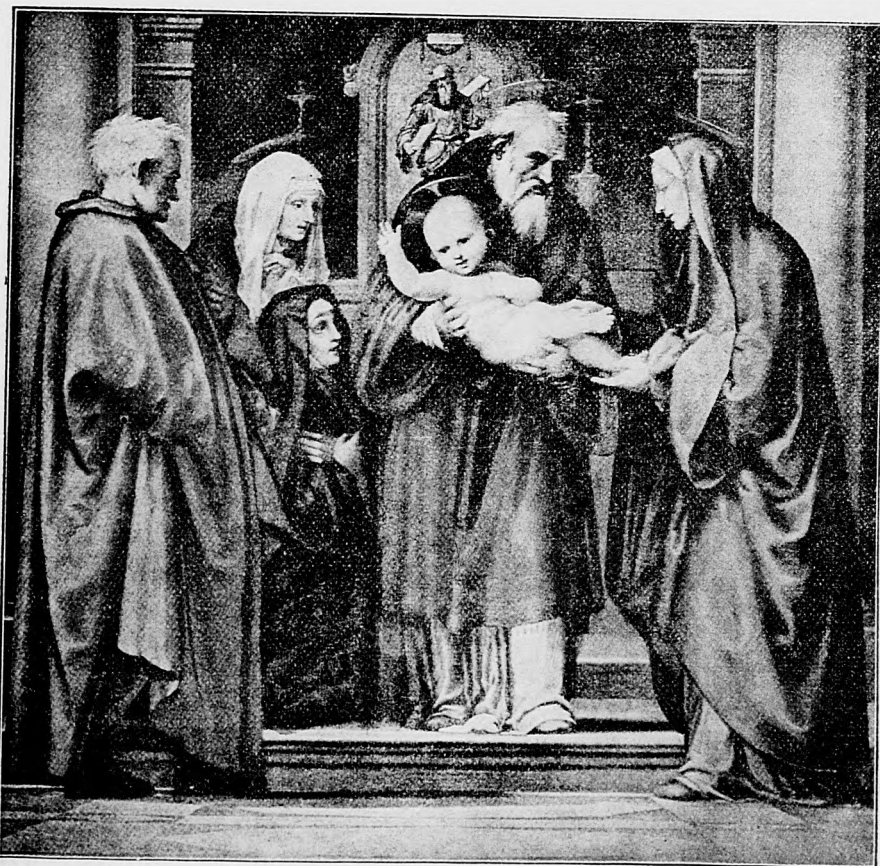
Celého pol roka trpeli sme so sebazaprením nápady národnostných protivníkov našich, bo sme boli tej nádeje, že nahliadnu, jak veľmi zkazovné sú snahy jejich, ktorými náramnú škodu zapríčiňujú politike kresťanskej a vodu na mlyn liberálom ženú. «Kresťan» sa proti neslýchaným a nad mieru smutným nápadom, akým tak politická stránka naša, ako i jednotlivé osobnosti jej vystavené sú aj prítomne, len v tej nádeji bráni, bo ešte vždy úfa, že chyby svoje nahliadnu a zastavia tie zlomyseľné nápady, ktoré celý svet za nespravodlivé drží.

Dňa 14. decembra zošlo sa ich niekoľko v Žiline, nebolo ich mnoho, v moci a vážnosti jejich si veru tiež nemali čo zakladať, obnovenie Uhorska v kresťanskom duchu oni zaiste neprevedú, to ale však môžu dosiahnuť, že ľudovej strane našej škody nesmiernej s tým zapri-

činia. Pri tejto príležitosti odhodlali sa, že vydajú manifest k ľudu slovenskému. V návrhu tohoto manifestu po úvode niekoľko riadkov púšťajú sa hned do posudzovania ľudovej strany, zmenšujú a tupia ju bez konca-kraja, ako keby ľudová strana bola to najväčšie nešťastie krajiny, ako keby ona bola príčinou biedy a mravného poklesku a ako keby k ulaveniu smutného a fažkého polohenia ľudu nikdy ničoho nebola pokúsila.

To hovoria, že ľud slovenský nemal doposiaľ pravých zastupiteľov. Kto však všemožne snažil sa vyslobodiť ľud z pazúrov liberálov? Však aj doposiaľ nachodili sa v parlamente takí, čo ne-

schvaľovali zá-
 pasy strany ľudovej, čo v rade prvom bojovať chceli za národnostné záujmy slovenského ľudu. Veď tam boli *Kollár, Valášek, Veselovsky, Ruziak*, čo vykonali títo páni v záujme ľudu slovenského? Vôbec v záujmoch hospodárskych čo podujali? A kedy pozdvihli slovo svoje a ako bojovali za záujmy kresťanske? Či oproti

Predstavenie malého Ježiška v chráme. (Očisťovanie Panny Marie.)

tomuto nenie pravda, že tých 15—20 vyslancov ľudovej strany ináč bojovali ako títo páni? Boli ale aj také časy, keď v parlamente bolo 20—30 národnostných vyslancov, a títo páni snáď šťastlivejším učinili ľud slovenský? Či nie práve vtedy nastalo utlačenie slovenského ľudu v ohľade hospodárskom a verejnej správy? Proti tomuto utlačeniu ale mnoho a s úspechom bojovala ľudová strana, bo keď ono pod Bánffyho vládou najvyšší stupeň dosiahlo, celý systém utlačovania verejnej správy spolu i s Bánffym ľudová strana priviedla ku pádu.

Rozprávajú jednotajne o tom, že sa ľudová strana premenila. Kto sa premenil? Gróf Ferdinand Zichy? Programm ľudovej strany? Spôsob jej bojuvania? Snáď sa ľudová strana dačo takého dopustila, skrže čo by sa bola stala nehodnou dôvery ľudu? Či takúto premenu spozorovali kedy na nej starí jej prívrženci? Či časopisy jej nie dľa tých istých zásad bojujú prítomne a či v najprvom rade nie za kresťanské záujmy krajiny? Niekoľko mladých ľudí silou-mocou chce dokázať, že sa ľudová strana premenila. Potrebujú to, bo by ináč nevedeli odôvodniť, prečo chcjú zničiť ľudovú stranu.

Ako najväčšiu vinu predhadzujú strane ľudovej, že sa pripojila ku koalícii. Ako vláda Tiszova pozbaviť chcela krajinu o všetky slobody, vtedy proti Štefanovi Tiszovi krom liberálov spojily sa všetky politické stránky. Čo mala vtedy ľudová strana počať, keď v krajine každý bol presvedčený o tom, že liberálna strana občanom a snemovým stránkam odobrať chce i tie najposlednejšie slobody? Nemala vstúpiť do koalície a bola by mala čakať, kým Tisza opozíciu celkom vykorení? Nuž ale veď prečo? Čo by s tým bola vyhrala? To jedno je isté, žeby celkom bola zanikla.

Dľa návrhu manifestu «šovinistický, pohanský duch mnohých maďarských politikov...» «Bánffyho, Apponyiho» osvojili si aj vyslanci ľudovej strany. Gróf Ferdinand Zichy, Štefan Rakovszky, gróf Aladár Zichy, Ján Molnár, prälát-kanonik, to jest všetci vyslanci ľudovej strany dľa návrhu manifestu stali sa pohanmi! Vznesené vaše snahy a váš boj za pravdu, za vieru, za kráľa, za slobodu, za záujmy ľudu biedneho, ľudoví vyslanci, takýmto osočovaním odmieňa nová slovenská ľudová strana!

To ale ešte nie je všetko. Návrh manifestu ešte aj toto dokladá: «Dnes i ľudoví vyslanci vstúpili do služby šovinizmu a aristokratickej nadvlády nad ľudom a týmto duchom opojení, odstupujú od povinností svojich a nespravodlivo sa chovajú oproti svojim kresťansko-slovenským voličom».

Návrh manifestu hlása demagogiu naproti aristokracii, nasledovne za ľud a za vieru aristokrati, to jest katolícki grófi a veľmoži nesmú a nemôžu bojovať, to vylicitovali sebe a vzali do árendy jedine prívrženci slovenskej ľudovej strany. Čo je to tá «aristokratická nadvláda nad ľudom?» Hľa, hlas revolucionárnej demokracie a socializmu! A takýto manifest podpísali a podpisujú katolícki kňazi! Ktože bojoval tak oduševnene za vieru proti liberálnym a kresťansvu škodlivým zákonom, ako gróf Ferdinand Zichy? Návrh manifestu neuznáva žiadne zásluhy zašlej minulosti!

Hovorí, že ľudová strana za prevedenie národnostného zákona slova nikdy nepozdvthla. Kdežto Ján Molnár opätne žiadal, aby národnostný zákon prevedený bol jestli je dobrý, jestli však nenie dobrý, aby by bol revidovaný. Niektoré odseky tohoto zákona sa ostatne nedajú previesť, bo sa nesrovnávajú s daktorými pozdejšími donešenými zákonami. Keby ale ľudová strana tak bola robila, ako si to daktorí národnostní vyslanci mysleli, že totiž za každú cenu žiadať mala pojednávanie národnostnej otázky: ktože tomu uverí, žeby týmto bola osožila ľudu slovenskému?

Aj to tvrdia, že ľudová strana nebojovala a nepostavila sa proti školskému návrhu Berzeviczyho. Takýmto bezzákladným nápadom darmo čo búria ľud. Berzeviczyho školský návrh sa totiž v parlamente nikdy nepojednával, ani len výborom (nebol predostrený, ako a kde mala ľudová strana proti nemu bojovať? O návrhu tomto pojednávalo sa ovšem pred privátnym výborom, pri tomto ale ani jeden vyslanec nebol prítomným. Pri tomto pojednávaní verejne a zretedne vyslovil sa Berzeviczy, že on národnostiam reč odobrať nechce. Ľudová strana by však školský návrh tento vzdor tomu bola napadla, bo ju on nielen v tomto ohľade, lež aj ohľadom na práva katolíckej cirkve veľmi znepokojoval. Ostatne ku pojednávaniu tohoto návrhu vôbec ani neprišlo, bo s Tiszom prepadol aj Berzeviczy. Najkrajšie je

ale, že včul výčitky robia ľudovej strane, že ona nevystúpila proti Berzeviczyho predlohe, kdežto sa táto v sneme ani nepojednávala.

Vyhadzujú nám jednotajne na oči, že ľudová strana Martina Kollára neprijala medzi svojich údov. Martin Kollár — ako známo — patril medzi tých vyslancov, ktorí sa držali za vyslancov národnostných. Roku 1901-ho pred voľbami nehlásil sa u predsedníctva ľudovej strany, politická strana táto to ani nevedela, že on s programom ľudovej strany chce vystúpiť, skutočne vystúpil proti kandidátovi ľudovej strany, po volebnom okrese chodil spolu s Veselovským, kandidátom národnostným, v okrese pravda hovoril o sebe, že je on z ľudovej strany, zaiste len z tej príčiny, aby si získal voličov ľudovej strany, v susednom ale okrese bazinskom proti kandidátovi ľudovej strany, podporoval kandidáta národnostnej strany. Dľa týchto okolností ľudová strana nemohla držať Martina Kollára za jej privrženca. Ako bol za ablegáta vyvolený Martin Kollár, neobrátil sa na predsedníctvo ľudovej strany, ani sa neosvedčil, že stojí na stanovisku programu ľudovej strany. Len po zakončení cyklusa roku 1905. dňa 9-ho januára písal Martin Kollár predsedníctvu ľudovej strany do Budapešti, aby ho ako kandidáta ľudovej strany predsedníctvo podporovalo. Vtedy už však predseda ľudovej strany nezdržoval sa v Budapešti, ako vôbec všetci údovia ľudovej strany snemovej zamestnaní boli na ten čas po okresoch.

Aj to predhadzujú ďalej, že ľudová strana vyhrýzla dra Jozefa Kubinu. Dr. Jozef Kubina do dnes nevystúpil z kruhu ľudovej strany, ľudová strana teda po dnes považuje ho za svojho člena. Dr. Jozef Kubina ostatne toto najlepšie sám môže povedať, že ho ľudová strana pri každej voľbe zo všetkých síl svojich napomáhala.

Medzi inými nápadmi stretáme sa aj s tým, že ľudová strana na slovenských krajoch nevydržiava ľudové shromaždenia. Môže teda aj to byť predmetom manifestu dajakej stránky, že druhá stránka kedy, kde a koľkokrát má držať ľudové shromaždenia! Ostatne na toto len to môžeme povedať, že ľudová strana v predošlých dvoch mesiacoch po slovenských krajoch na šiestich miestach držala ľudové shromaždenia.

Obviňujú ľudovú stranu, že je šovinistická, bo do niektorých slovenských okresov volebných poslala kandidátov, čo neznajú slovenskej reči.

Zabúdajú pri tomto, že ľudová strana k tomuto prinútená bola, veď voľby doposiaľ — ako je vôbec známo — mnoho peňazí koštovaly. Tomu už ale nebola ľudová strana na príčine, že nemohla najst kandidáta, čo by bol slovensky vedel a bol by aj v stave býval zaopatriť si ku voľbe potrebné výdavky. Ostatne jedine barón Ivor Kaas vyvolený je za ablegáta v takom okrese, ktorého reč nevie; barón Ivor Kaas je ale zriedkavého charakteru kresťan, ako zvláštny muž známy po celej krajine, ktorý cez celý jeho život za záujmy a mravy kresťanského ľudu, obrovskými vlohami, s najväčšou oddanosťou a nevýslovnými obeťami neustále bojoval.

Aj z tohoto obviňujú ľudovú stranu, že vraj Edvarda Sándorfiho z redakcie «Kresťana» vytisla. Edvard Sándorfi práve počas minulých volieb zanechal redakciu «Kresťana» a sveril ju na ľudí nezbehlých, po voľbách ale sám zriekol sa redaktorstva «Kresťana» a povedal, že sa odberie do Ameriky.

Hovorí, že «Kresťan» nebráni záujmy ľudu slovenského a že najzaslúženejších mužov slovenských napáda. «Kresťan» vždycky slúžil ľudu slovenskému a bude mu slúžiť aj napozatým, bo je presvedčený o tom, že by sa zradou prehršil proti povolaniu svojmu, keby záujmy slovenského ľudu zo všetkých síl svojich nebránil. Ako ale brániť má tieto záujmy, to určujú mu náhľady ľudovej strany. «Kresťan» všetko ďakovať musí len ľudovej strane a jej privržencom, keď teda tí, čo hovoria o sebe, že sú oni najväčší synovia slovenského ľudu, stranu ľudovú napádajú, či má mlčať ako nemý pes? Alebo keď vidí, ako podnikajú sa v počestnosti zaslúžených mužov ľudovej strany, či sa na to má bez slova dívať?

Opakujú v návrhu manifestu aj tie dr. Alexandrovi Ernštovi zlomyselne privlastňované slová, že on Slovákov z parlamentu chce vyhnať. Dr. Alexander Ernšt však verejne slovom a na písme sa osvedčil, že on ani tieto, ani týmto podobné slová nikdy a nikde nepovedal. Nech teda vystúpi ten, čo toto slyšal a nech povie, kde, kedy a pred kým on tieto slová vyriekol. Návrh manifestu predsa ale dr. Alexandrovi Ernštovi privlastňuje tieto slová, vzdor tomu, že tento bezzákladný nával už mnohokrát podvrátený bol. Akým citom mravnosti možno sa podobného do-

pustif. Smutno to ovšem stojí s pochopmi mravnosti takej stránky, ktorá v úradnom manifeste opiera sa na to, čo už mnohokrát a dôkladne bolo podvrátené.

Opakuje návrh manifestu aj to, že ľudová strana vytvorila z radu jej členov Franca Skyčáka. Franc Skyčák napádal verejne ľudovú stranu na ľudovom shromaždení, zapieral jej zásluhy a búril proti nej; v politických pohyboch účasť bral s takými, čo ľudovú stranu napádajú. Ako by teda ľudová strana všetko toto bez slova bola mohla strpeť? Žiadala teda od Franca Skyčáka, aby lebo prestal ľudovú stranu napádať, alebo z nej vystúpil. To je ale prirodzeným právom každého, aby sa bránil, a ľudová strana nemala by mať ani tohoto práva? Dľa návrhu manifestu ale ľudová strana nemala sa brániť proti Francovi Skyčákovi, ona to mala trpeť a nečinná sa dívať na to, keď ju Franc Skyčák ako ablegát ľudovej strany s Milanom Hodžom a inými v ľudových shromaždeniach a v novinách tupil, hanil a na posmech uvádzal.

Aj to hovoria, že ľudová strana zaujala stanovisko proti všeobecnému právu volebnému. Ľudová strana ale v tejto otázke žiadne stanovisko doposiaľ nezaujala, bo sa o tejto záležitosti ešte ani nepojednávalo.

Keď návrh manifestu tvrdí, že ľudová strana podporuje druhých cieľom utlačenia reči slovenskej, to ľudová strana prinútená je označiť tento nával ako pomlúvanie bez zakladu, bo v 10-ročnom účinkovaní ľudovej strany nenajde nikto ani jedného skutku, uzavretia alebo hlasovania, ktorým by dakto mohol proti ľudovej strane vystúpiť a z ktorého by dokázať mohol, že ľudová strana ľud slovenský a záujmy jeho urážala,

Dľa návrhu manifestu inú stránku potrebujú Slováci, inú Nemci a inú Maďari. Podľa tohoto tiež inú stránku potrebujú Rumuni, inú Rusniaci, inú Srbi, inú Horvati a inú Buneváci atď. Pri takomto podelení stránok pravda *kresťanskej* ľudovej strane neujde sa miesta, ani okresu. Vtedy ozaj nepozostáva iného, ako aby zanikla ľudová strana, zničila všetko čo cez 10 rokov vydobila, krajinu popustila národnostnej závidi a potrzke; nech prestane obrana kresťansko-katolickej cirkve a nech utichnu všetky zápasy za blaho ľudu; Slováci, Maďari a Srbi ale nech chystajú sa do vzájomného ukrutného boja. Či to chce snád ľudová

strana? Ľudová strana nechce byť stranou národnostnou, lež *kresťanskou stranou Uhorska*, ku tomuto cieľu bola ona založená. Preto neunavne bojuje za kresťanský charakter Uhorska, je toto obrovská úloha, za ktorú ona, primerane silám jej vždy poctive a zmužile bojovala. Či ale dosiahla ľudová strana vznešený tento cieľ? Pre malý počet vyslancov nedosiahla. Prítomne ale kresťanskí mužovia, sluhovia cirkve zdvíhajú sa, aby to, čo ľudová strana vybuodovala, zrúcali, aby ona omámená, zničená bola a konečne zanikla. Stránka táto behom 10 rokov v prvom rade bojovala za kresťanstvo, nie zle, nie bez slávy, preto ju prenasledovali a preto trpela. Či môže a smie kresťan a katolík spokojným svedomím potom snažiť, aby v prvom rade to zničil, čo ľudová strana vybuodovala? Preto pevne veríme, že údovia stránky našej nezkladnou dôverou a horlivosťou vytrvajú pri zástave kresťanskej ľudovej strany. Zarovnak pevne veríme, že aj všetci tí, čo prítomne predpojatí kameňom hádžu do ľudovej strany, časom sa utíšia a nestanú sa vrahmi tej strany, ktorá výlučne len za kresťanské záujmy bojuje a žije.

Milan Hodža a Franc Skyčák v Šáriši.

Pred jedným týždňom prišli do Šáriša Milan Hodža a Franc Skyčák. V Prešove shromaždili ľud, čo bol práve na trhu prítomný v jednej kréme a tu vysvetlovali svoj program. Kňazstvo katolícke, ktoré nedrží s nimi, posúdili nemilosrdne a pred obecenstvom v kréme shromaždeným uviedli na posmech. Robili práve tak, ako to komedianti na jarmokoch robievajú. Títo totiž s veľkým bubnom svolávajú ľudí, aby išli na tú komédiu, bo že tam vidia neslýchané veci. To však všetko stojí len niekoľko halierov. Neskoršie pravda nahliadnu ľudia, že to všetko je len komédia a že tomu, čo im svoje kumšty tak veľmi vychvaľoval, len o to išlo, aby neskúsených ľudí opálil. Túto prešovskú komédiu Milan Hodža a Franc Skyčák opakovali v Šáriši vo viacej obciach a potom išli domov a napísali viacej článkov do luteránskeho «Týždenníka». Samé pôvodné dopisy zo Šáriša sú v tom luteránskom «Týždenníku», *lenže si ich oni sami napísali, seba samých dobre v nich povychvaľovali*, na katolícke kňazstvo a na ľudovú stranu všeličoho *nacigánili*, nadovšetko ale ľudové shromaždenie v sabinovskom okrese vydržiavané, zlomyseľným prekrucovaním pravdy chceli uviesť na posmech. Aby ale hrozné cigáňstva svoje pokorunovali, v luteránskom «Týždenníku» napísali tučnými literami: «V Šáriši vejú naše zástavy!» Hola ho! Počkajte že za kústik pánovia!

Keď ste vy čistých úmyslov pánovia, prečo pokrač-

domky, potajomne vystavujete vaše zástavy? Prečo ne-držite verejné ľudové shromaždenie? Lebo sa tam nemôže búriť a buntovať ľud a nemôže sa s cigáňstvom napádať katolícke kňazstvo!

Čo za cigáňstva popisáť v stave je luteránsky «Týždenník», o tom svedčí 4-té jeho číslo, kde v «Povodnom dopise zo Šáriša» píše o Jozefovi Antolík, farárovi ňaršanskom, horlivom to ľudákovi, že on v ňaršanskej škole zakázal vyučovať katekizmus slovenský. Proti tomuto cigáňstvu luteránskeho «Týždenníka» treba mi len to spomenúť ako skutočnú udalosť, že Jozef Antolík farár ňaršanský pred okresnými kňazmi to povedal, že keď v ňaršanoch založia štátnu školu a nútíli by ho, aby on v tejto katekizmus neprednášal deťom v materinskej reči, to radšej z úradu zadakuje. Toto je pravda. Čo ale luteránsky «Týždenník» v spomenutom čísle píše, to je samé cigáňstvo.

Daleko by to viedlo, keby som všetky tie cigáňstva chcel opísať, akými preplnený je luteránsky «Týždenník.» To však čo tu stojí o Jánovi Onderesovi, gazdovi z Močidlán, nemôžem zamlčať. Ján Ondereso dal splnomocnenie Hodžovi, aby osvedčil v luteránskom «Týždenníku», že on v ľudových shromaždeniach v decembri minulého roku, v sabinovskom okrese vydržiavaných nerečnil za ľudovú stranu a že tam neodsúdil ani luteránskeho «Týždenníka», ani «Katolícke noviny». Hodža a jeho celá spoločnosť boli v Jarovnicách a v Močidlanoch 22. januára (v útorok), osvedčenie a podpis zneje ale od 20. januára (sobota). Ako sa to srovnáva? Toto je teda prvé cigáňstvo. Ján Ondereso osvedčuje ďalej, že on na shromaždeniach ľudovej strany (kresťanskej) rečnil za ľudovú stranu našu (rozumie sa slovenská). Rečnil Andereso v Hrapkove i v ňaršanoch, ale slovenskú ľudovú stranu ani nespomenul, (však by ho bez pochyby boli vykorigovali.) Shromaždenia slovenskej ľudovej strany tam ani nebolo, teda na ňom ani nemohol rečniť. Ondereso oproti sám pracoval na tom, aby ľud účasť bral na shromaždení kresťanskej ľudovej strany. Kto všetko toto zapiera, ten cigáni a toto je luteránsky «Týždenník».

Tretie cigáňstvo je, že Ondereso osvedčuje, ako by on na shromaždeniach kresťanskej ľudovej strany nebol odsúdil tak luteránsky «Týždenník», ako «Katolícke Noviny». Odsúdil on tam tieto noviny, ale nie dosť ostro, vysvitá to z toho, že keď mu farár zo Szinye výčitky robil, prečo on noviny tieto ostrej neodsúdil, *Ondereso na to odpovedal, ale som ich odsúdil.* Na toto nám je svedkom farár zo Szinye. Keď teda tomuto protivné osvedčenie vydal Ondereso Hodžovi, tak zlomyselne cigánil, lež cigáňstva dopúšťa sa aj luteránsky «Týždenník», keď takéto táraniny do sveta roztrubuje.

S Onderesom sme sa museli obšírnejšie zaoberať, bo cez 10 rokov horlivým údom bol kresťanskéj ľudovej strany. Teraz zradil teda ľudovú stranu kresťanskú i nech si vyzváňa luteránskému «Týždenníku».

Onderesovi podobný je Ján Sztraka z Košíc, ktorý sa jednoducho mieša do nášho okresu a chce tu vodu mútiť. Doma obejuje s cirkevnými osobnosťami, vydáva sa

za horlivca a chodí po odpustoch, pri tom ale ustavične podozrieva katolícke kňazstvo tak v Košiciach, ako inde. Pekný to horlivec, čo opovažuje sa svoje kňazstvo napádať v luteránskom «Týždenníku». Lepšie by bolo, keby pri svojej sekere ostal.

Lež ešte k Hodžovi mám niekoľko slov. Náš slovenský katolícky národ nenie tak hlúpy, aby dotieravých luteránov uznal a držal za svojich vodcov. Hladá sa hlúpy čo toto kúpi, hovorí staré porekadlo. Náš národ je spokojný nebalamútte ho a nebúrte ho. Reč nás nespasí, ale viera nás spasí, ako to sv. Pavel mlúvi. My sme za našu kresťanskú ľudovú stranu, bo nám táto našu vieru zastáva. Načo rozdeľujete slovenský katolícky ľud na slovenskú a maďarskú ľudovú stranu. *Nám potrebné je spojenie všetkých katolíkov v jednotu katolíckej,* aby sme mohli nepriateľov viery našej premôcť a prekaziť snahy *liberálov, freimaurerov, židov, socialdemokratov a daktorých dotieravých luteránov,* aby nás z našich škôl katolíckych nevyhnali, dali nám našu katolícku autonómiu, katolícke cirkevné statky, majetky a fundácie nám neodobrali. Luteráni nás v tomto nebudú zastávať, lebo vidíte pane Hodža, vy katolícke kňazstvo vo vašom luteránskom «Týždenníku» *čierne bandy* nazívate, práve tak ako socialdemokrati, freimaureri, židi a liberáli. Keď sa teda nazdávate, že katolícky ľud, čo na vieru svoju dačo dá, bude vám veriť a vás nasledovať, to ste sa lebo sám rozumu pozbavil, lebo nás držíte za hlúpych. Idte vy len po svojich a nám katolíkom v Šáriši dajte pokoj! *Opravdový ľudák.*

Zadovažujte predplatiteľov pre «Krešťan»-a!

K povšimnutiu.

Pozorne čítavam tak «Krešťana», jako aj «Katolícke Noviny», — a bohužiaľ badám to — že až veľmi škodia katolíctvu, ale je to najboľavnejšie pre nás, že to najviac od tých pochádza, ktorí lásku ľudu ohlasujú a do srdca toho istého tichého ľudu spolu i jed pomstivý vlievajú. Kam toto dovedie? . . . Vy páni, ktorí redigujete noviny pre slovenský ľud, búrite ľud, ktorý bol doposiaľ ticho, nevedel o rozopre medzi vami povstálej, budete príčinou zlých následkov vášho bezzákladného hnevu. Kto sa hnevá, nemá pravdu! Tak aj «Katolícke Noviny» nemajú pravdu!

Smutno je to, že boj nastal už i proti takým mužom, čo majú zásluhy veľké v krajine: a ktorých dosť podlým spôsobom chejú istí panačkovia zničiť. Vlastná chvála smrdí. Nespokojnej krvi mladosi pokladajú sa za hrdinov slovenskej národnej ľudovej strany. Čo deň, to deň nemilosrdne bijú palicou starú ľudovú stranu, ktoréj mnoho a premnoho má čo ďakovať ľud slovenský.

Hnusným spôsobom obrážajú čitateľov a prirven-cov ľudovej strany, ukazujú straky na kvôle. Svoje hriechy zakrýva. Milší sú redaktorom v Skalici vychodiacich «Katolíckych Novín» bezbožní socialdemokrati a

všeliakí noví bačovia stoliční: ktorým kričia dnes sláva, — živio, nazdar atď. — jako bratia jednej matky cirkve katolíckej. Škoda toho mena na vašich novinách. Skyčák je len vašou obeťou, ktorého ste sebe za váš nástroj vyvolili, aby ste mohli slovenský ľud s ním balamutiť. Dobre mu bolo, — tam, kde bol — nik ho odtiaľ nevyhnal: ale vaša nespokojnosť, vaše buričstvo ho vypudilo z ľudovej strany. Vy ste ho spravili martyrom slovenským, a on omámený vašou slávou k vôli vám zanechal klub ľudovej strany. Vy kričíte o právach ľudu, a podporujete vládu tú, ktorá mnoho sľubuje, ale ničoho nedá.

Vám nafúkaným slovenským národcom a to katolíckym kňazom je menej jeden gróf Ferdinand Zichy, jako Milán Hodža, — s ktorým sa bratříkujete — a s ním ľud balamutíte. Isté, že mudrejšia je politika Zichovcov, nežli Hodžovcov, — a viac k dobremu majú výhľad ľudáci starej strany — jako noví slovenskí ľudáci. Pomsta a grobianstva nikdy nepreukázaly volačo dobrého a k dobremu nepovedú ani teraz.

My držať sa budeme len k tej starej ľudovej strane, ktorá je v rukách istých zbehlých mužov, ktorá už veľký boj prekonala a ktorá dačo i krajine znamená; s ktorou musia i iné politické strany rátať a pojednávať. My, trenčianski ľudáci viac veríme «Kreštanovi», — ktorí je od inovercov čisti — jako «Katolíckym Novinám», ktoré nosia síce meno «katolícke, ale pre svoj cieľ s kýmkoľvek sa chytia a sa bratříkujú. Náš trenčianský ľud nepotrebuje z tej novej slovenskej dobroty, je spokojný i so starou slovenčinou. Dajte najprv vieru a chleba nášmu ľudu a až potom politizujte. *Trenčan.*

Rozlúčenie cirkve od štátu vo Francúzsku.

Zákon rozlúčenia cirkve od štátu prevádzajú vo Francúzsku. V mnohých mestách a obciach krajiny prišlo pri tejto príležitosti ku nepríjemným potykom medzi obyvateľstvom katolíckym a orgánmi nekresťanskej vlády. Nikde ale nebolo tak zrejme vidieť rozhorčenosť katolíkov a surové tyranické pokračovanie nekresťanskej vlády, ako práve v hlavnom meste Francúzska v Paríži. Prítomne nariadené to popísanie všetkého cirkevného majetku, aby ho pozdejší, ako zákon nariaduje, odobrať mohli. Orgány vlády nekresťanskej k väčšiemu pohoršeniu katolíckeho obyvateľstva popísanie toto vo viacej kostoloch hlavného mesta ustanovili na deň druhého februára, teda práve na Hromnice, na sviatok katolícky. Takéto popísanie v tento sviatočný deň malo sa previesť i v kostole St.-Pierre v Hospital Gros Caillon. Pred kostolom shromaždilo sa už v prvých hodinách popoludnia mnoho nábožného ľudu. Neďaleko od kostola postavili sa socialdemokratickí robotníci a spievali internacionálne piesne. Železné mrežové vráta pred kostolom boli zatvorené. Za mrežovými vrátni stálo asi dvadsať mužov medzi nimi *Odelin* bývalý mestský radca a *Gaston Mery* aktívny mestský radca. Poneváž sa zdráhali miesto opustiť, *Lepine* predstavený policie rozkázal, aby policaj vchod a okolie kostola zaujala, pri tom lapili aj *Odelina* aj *Meryho* a odviekli.

V kostole bolo asi tri sto ľudí, ktorí sa tam modlili. Na rozkaz policie hasiči s čakankami prerúbali dvere kaplny Marie ku kostolu pristavenej. Za dverami však veriaci vystavili barikády z kostolného náradia. Pred kostolom shromaždené ľudstvo rozohnali policajti na koňoch. Pri čom mnoho ľudí poraneno bolo. Keď hasiči nemohli vôjsť do kostola, vyškrabali sa na strechu, povybíjali drahé okná na kostole a začali vodu striekať do kostola na modliacich sa ľudí. Policaj konečne vrátila sa do kostola, každého čo proti neľudskému jednaniu tomuto slovo pozdvihol, lapili bez ohľadu nato akého je stavu. V kostole ľudia po člienky stáli vo vode, náradie kostola bolo porozhadzované. Keď polapaných z kostola von vyviedli v otrhanom a do nitky premoklom rúchu, ukrvácaných, na ulici, kde asi desiatistíc ľudí stálo, obnovily sa demonštrácie. Pri tomto ale zas viacej demonštrantov lapili a ranili. V kostole zatiaľ previedli popis cirkevného majetku. Pri demonštrácii polapili a zatkli grófov katolíckych Georga Bourbon a otca i syna Laroche-Foucault a viacej druhých vítečníkov katolíckych.

Toto je smutný obraz, toho ak ukrutným a neľudským spôsobom prevádzajú vo Francúzsku zákon rozlúčenia cirkve od štátu. Podobné hrozné objavy opakovali sa i v iných kostoloch hlavného mesta. Čo sa po celej krajine v menších mestách a obciach pri popisovaní cirkevného majetku stáva, to si každý môže predstaviť. Vieru katolícku, ateisti, freimaureri, socialdemokrati a čo s tymito vždy držia židia, celkom chcú vykoreniť. Ukázala týmto táto opovrhnutia hodná spoločnosť, čo je v stave keď sa na kormidlo vlády ostane. Mordujú najprv katolícku vieru a keď sú s touto hotoví, budú potom mordovať seba samých, ako to robili v čas prvej revolúcie francúzskej.

Čo to ale zapríčinilo, že to vo Francúzku, v tomto štáte osvety a vedelanosti tak ďaleko prišlo? — Liberalizmus to zapríčinil. Celé francúzsko bolo liberálne. Všetky vrstvy obyvateľstva priznávali sa k liberalizmu. Týmto nebezpečným duchom nasiakli volili si do zákonodarstva mužov liberálnych. Tito vyniesli zákony liberálne. Na základe týchto liberálnych zákonov dostali sa potom do zákonodarstva ateisti, freimaureri, socialdemokrati a židia vo väčšine. Tychto prvá robota bola vyniesť zákon na rozlúčenie cirkve od štátu, vieru katolícku potušiť a pohaníť, a cirkev olúpiť jej majetku.

Každý katolík má vedieť, že nemá väčších nepriateľov, ako sú mu atisti, neznabohovia, liberáli, freimaureri, socialdemokrati a židia. Tito by aj v Uhorsku vieru katolícku chceli vykoreniť. Zákonami cirkevno-politickými vodrali sa nám už do našich svätín. Že sľacia po príležitosti, aby majetky a nemovitosti cirkve katolíckej aj u nás zhabať mohli, o tom každý katolík môže byť presvedčený. Aby sa to ale stať nemohlo, treba nám všetkým shromažďovať sa okolo zástavy kresťanskej ľudovej strany. Keď táto strana zmocnie v parlamente a vo spoločnosti, obráni istotne vieru našu pred jej úhiavnými nepriateľmi a Uhorsko učini kresťanským. Spojme sa a pracujme s oduševnením na rozkvet našej cirkve kým nenie neskoro.

POLITICKÉ CHÝRY.

Z politického dejíšta.

V otázke rozriešenia krízy gróf Julius Andrassy v piatok dňa 2. februára odovzdal uzavretie spojených opozicionálnych stránok jeho veličenstvu kráľovi. V nedeľu prijal gróf Julius Andrassy od jeho veličenstva kráľa odpoveď na uzavretie spojených opozicionálnych stránok. V odpovedi tejto jeho veličenstvo kráľ slovom i na písme vyslovil, že uzavretie spojených opozicionálnych stránok neprijíma za základ, na ktorom by sa rozriešiť mala krajinská kríza. Výhlady na uzavretie pokoja a rozriešenie sporu medzi kráľom a krajinou sú teda prítomne marné.

Potrebné je však povážiť, čo žiadal od koalície jeho veličenstvo kráľ a aké stanovisko zaujala koalícia ohľadom týchto požiadavok, bo len tak si môžeme utvoriť jasný obraz toho, kto je tomu na príčine, že v krajine na teraz zákonné a pokojné pomery uviesť nemožno.

V prvom rozkaze kroz grófa Andrassyho koalícii sdelenom jeho veličenstvo kráľ vyzval koalíciu, aby na základe vojanského programu, zo stránky výboru deviatych, kráľom už prijatého, utvorila vládu. Vyslovil spolu jeho veličenstvo, že v otázke reči žiadneho povolenia nedá. Zavedie svoje vládne cimery, ktoré potrebovať majú vzájomné ústavy. V hospodárskych záležitostiach váhu kládol jeho veličenstvo na to, že žiada prijatie novej colnej tarify a ratifikovanie uzavretých s cudzozemskom obchodných smlúv.

Ohľadom na tieto požiadavky výkonný výbor spojených opozicionálnych stránok vyniesol uzavretia, z ktorých tie najvážnejšie v nasledujúcom výťahu v krátkosti uverejňujeme: Výkonný výbor spojených opozicionálnych stránok jeho veličenstvom označený základ nepovažuje za taký, na ktorom by sa vláda stále a s úspechom ustálil a trvajúcí parlamentárny pokoj zaviesť mohli. Stála vláda a trvanlivý pokoj parlamentárny dľa nezvratného presvedčenia koalície dajú sa uviesť len na základe programu v adrese jeho veličenstvu podanej, označenom, pri čom každá zo spojených opozicionálnych stránok vlastný program svoj podržiava. Výkonný výbor spojených opozicionálnych stránok drží sa svojho programu, ohľadom ale na ťažké polozenie krajiny a ohľadom na vyzvanie jeho veličenstva, hotový je spojeným stránkam také predbežné usnesenia odperúčať, na základe ktorých koalícia prevziať môže vládu bez zrieknutia sa svojich zásad. Výkonný výbor predložil po tomto jeho veličenstvu stručne ten základ, na ktorom by ona vládu prevziať a v krajine pokoj zaviesť a ustálil mohla.

Jeho veličenstvo kráľ odpovedal na toto nasledujúcim odkazom: Ponevác o návrhoch koalície grófom Juliusom Andrassyom predostrených po dôkladnom skúmaní

osvedčilo sa, že oni neprijatie stanoviska kráľa obsahujú, účinkovanie grófa Juliusa Andrassyho považuje sa ako zakončené.

Výkonný výbor spojenej opozície v pondelok držal zasadnutie, v ktorom opozicionálne stránky uzavrely uverejnenie všetkých krokov k rozriešenu krízy podujatých a vyniesol nasledujúce uzavretie: Z povýš sdeleného presvedčiť sa môže národ, že výkonný výbor v záujme poctivého rozriešenia všetko učinil, čo bez zaprenia svojich zásad a zrady národom povereného mu mandátu učiť mohol. — S týmto zakončene sú pokusy zo strany koalície k rozriešenu krízy a k zavedeniu pokoja. Kto je tomu na príčine, že tieto pokusy nevedly k žiadúcemu výsledku? Nikto iný, ako barón Gejza Fejérváry a jeho viedeňskí priatelia. Hevorí sa prítomne o zavedení absolutizmu, o rozpustení snemu a iných rozličnostach ústave Uhorska protivných. Že sa terajšia vláda o všetko pokúsi, aby sa udržala, tomu sa dá rozumieť, bo veď sú to ľudia, čo chcjú žiť a pri tom dobre žiť a k tomuto sú potrebné peniaze. Týchto sa im ale nezaslúžene nikde tolko nedostane, ako kým sú na vláde. My kresťania trpezlivo očakávajme, v ktorú stranu Pán Boh osudy krajiny našej obráti. Dôverujme v Boha, a nádej naša nás nezklame.

Inštalácia fõispána v Ipolyságu.

Michal Szabó, do Hontu poslaný fõispán dal sa vo štvrtok dňa 1. februára slávnostne inštalovať v Ipolyságu. Ku jeho prijatiu dostavilo sa do mesta: 400 pechúrov, 2 stotiny vojakov na koňoch a 260 žandárov, teda skoro viacej ako obnáša obyvateľstvo celého mesta. Vojsko obsadilo stoličný dom, výborníci stoliční shromaždili sa v hostinci u Lengyela oproti stoličnému domu. O desiatej hodine chceli ísť stoliční výborníci do stoličného domu, žandári a vojsko ich však násilne odstránili z okolia stoličného domu.

Do stoličnej dvorany prišiel medzi tým vyslaný nový fõispán *Michal Szabó* a s ním štyria výborníci *Koloman Hahn*, archivár; *Ludvík Králik*, fískál; *Horvátovics*, zverolekár z *Korpony* a gazdovia *Klímení* a *Verebes*; archivár *Koloman Hahn* prečítal formulu prísahy a pán fõispán *Michal Szabó* oznámil slávnemu shromaždeniu, že v Honte ešte nikdy takého fõispána nebolo ako je on.

Stoliční výborníci v porade, v hostinci držanej, na návrh Oskára Ivánku vyslovili, že ponevác oni oproti 860 mužom vojska a proti 150.000 patrónom ničoho pokúsif nemôžu, inštaláciu aj s novým fõispánom vyhlasujú za nezákonnú. — Po slávnosti ako by na pamiatku fískálovi *Králikovi* a archivárovi *Hahnovi* nepovolani ľudia vymastili chrbát.

Odoprenie štátnej dotácie.

Práve na prvého februára, keď stoliční úradníci najviacej príčiny majú vyplatenie zaslúženej mzdy svojej očakávať, bo v tomto čase prichodí im aj na štvrt roka po predku za bydlu platif, minister vnútorných záležitostí *Jozef Kristóffy* úkazom dal na vedomie stoličnej právomocnosti, že stolici *nútrianskej* dľa zákona poživanú do-

teraz štátnu dotáciu zastavuje. Vicešpán Julius Markhot telegrafickou cestou protestoval proti tomuto nezákonnému nariadeniu ministra. Výbor stoličný ale na obranu konštitúcie, postaral sa o to, aby úradníkom stoličným platy jejich riadne vyplatené byly. Márna je teda pomsta Kristóffyho. Úradníci dostanú platy a stolica nitrianska zmužile a odhodlane bude bojovať ďalej za konštitúciu a práva krajiny.

Kristóffy a Kubo Kepf.

Výbor stoličnej právomocnosti trenčianskej vyzdvihol z úradu čacianskeho notára Jakuba Kepfa. Prečo to stoličný výbor urobil, to má zaiste svoje príčiny. Bez príčiny právomocnosť stoličná z úradu nikoho nezhodí, Ak mnoho príčin mal ku svojmu výroku výbor stoličný, tým menej príčin sa dá najst k tomu, že minister vnútorných záležitostí výrok stoličnej právomocnosti zrušil. My známe jednu príčinu k tomuto jednaniu ministra a to je tá, že Kristóffy nadovšetko miluje Jakubov. Keď táto jeho láska neochladne, nech si Kubo Kepf dobrý pozor dá, bo ho Kristóffy dnes zajtra ešte za főišpána dá vymenovať. Kubo Kepf főišpán! či to nebude na ozdobu liberalizmu?

Főišpán mesta Makó.

Kassino mesta Makó vydržovalo v nedelu ročné valné shromáždenie, na ktorom väčšinou hlasov *Ján Cseresnyés* a jeho druhovia vytvoreni boli z kassína. Od toho závisí, či pán főišpán Cseresnyés má hrubú kožu, alebo nie. Jestli má hrubú kožu, to sa ho to vytvorenie boľastne nedotkne. My túto záležitosť tu preto spomínáme, bo by všetky spoločenské kruhy podobne mali jednať s takými, čo Fejérváryho vládu podporujú.

Z CUDZOZEMSKA.

Colná vojna so Srbskom.

V srbskej skupštine záležitosť colného konfliktu prišla do reči v podobe interpellácie, na ktorú odpovedal ministerský predseda Stojanovič. Ministerský predseda rozpovedal príbeh konfliktu a učinil to v takej forme, že skupština jednohlasne schvália pokračovanie vlády, vodcovia strán ale prizvukovali potrebe priateľského pokonania sa s našou monarchiou. Ozvanie sa vodcov strán za pokojné riešenie konfliktu malo dobrý účinok aj na srbskú verejnú mienku a pokojná nálada len rastie pod účinkom tej zprávy, že srbský viedeňský vyslanec Vuič v spoločnom zahraničnom ministerstve presvedčil o tom, že dobroprajnosť našej monarchie naproti Srbsku neklesla ani teraz. Ak Srbsko urobí prvý krok, tak je nádej na pokojné riešenie konfliktu. A srbská vláda, dľa chýru, už aj hľadá formulu k tomuto prvému kroku. Táto formula udajne obsahovala by to vyhlásenie srbskej vlády, že po uzavretí obchodnej smluvy s našou monarchiou na srbsko-bulharskej colnej únii porobia všetky tie zmeny, ktoré bude žiadať Uhorsko v smysle obchodnej smluvy.

BESEDNICA.

Poučné rozprávky.

(Dokončenie.)

Áno, veľkomožný pane — odpovedal — je medzi nami takyto naničhodník, menom Jano Búšik. Prosim, nezaslúži iné, len gulku, ráčte ho bez výsledku na smrť odsúdiť.

— Nechajte to na mňa. Zaraz dovedte sem zradcu — rozkázal stotník.

Neminulo desať minút a Jano Búšik stál pred stotníkom. Veru nik by nebol povedal, že by on bol zradcom, tak biedne vyzeral. Bol k zemi schýlený, a ledvi stál na nohách. Toho veru veľmi zodral život.

— Teda vy ste pomáhali nepriateľovi! — okríkol sa naňho stotník.

— Ach, pán veľkomožný — odpovedal ten trpkým hlasom, — zo mňa by to nevystalo. Čo by mohol robiť taky bedár, aký som ja?

— No, len sa nevyhovárajte. Istotne viem, že ste lifrovali pre Nemcov seno a inšie, ba stodola vaša aj teraz je preplnená krmou pre nepriateľa.

— To je pravda, len-že z toho ani slamky nenie mojého.

— Prosim pána kapitána, neráčte sa tolko vypytovať tohoto lúpeznika, ale zakončite s ním na krátko, ako so zradcom, pomiešal sa do reči Mišo Pitel, krórému počalo byť horko.

— Už som povedal pane rychtár, že ho dám obesiť — vravel dôstojník — len najprv musím sa dozvieť o pravde.

— Už keď ma obesia, nech dajú vytiahnuť pri mne aj tohoto lotra — odpovedal Bušik, prl čom ukázal na Miša, lebo nenie na celom svete väčšieho kmína a zbojníka nad ním.

— Neveria mu pán veľkomožný — bránil sa Mišo — ja ho ani nepoznám. Veď sa zbláznil.

— Necigáň pred takýmito ľudmi! Čo fa ti nepoznajú široko-ďaleko kto si? Či si ma nenaviedol, abych peniaze jednej sirotky tebe dal, odtedy nemám pokoja. Ty lotor pekelný! Áno, prehrešil som, ale ty si ma zviadol k hriechu. Keď teba niet, nemusel byť Števkó Pitel vojakom, a ja mohol som mu statočne prinavrátit dedičstvo, ktoré jeho otec na mňa poveril. Aj jeho, aj mňa si priniesol o všetko. To ti nebolo dost, naplnil si dom môj, a humno moje so všeličím, len aby si si oslobodil hriešnu tvoju kožu, povediac, že je to moje, kdežto ty si bol liferantov Nemcov. Pán veľkomožný môj, hoden som trestu, ate nech neodpustia ani tomuto zbojníkovi.

Mišo Pitel triasol sa na celom tele, cítil, že mu je

nešťastie za pätami a že trestu nemíne. Bránil sa, len-že mu to nijak nešlo.

— Pán rychtár, povedzte na vašu česť, je-li to váš majetok, ktorý sa nachodí v dome tohoto človeka, alebo nie? — pýtal sa stotník.

— Nech sa tu prepadnem, ak je môj, — prisahal sa Mišo.

— Ale ako to možno, aby takýto chudák bol mohol nakúpiť toľko lichvy, sena a inšieho? — pýtal sa stotník.

— Hja, prosím ponižene, on bol tútorom siroty mojho pokrevného, tie peniaze upotrebil k takémuto špatnému obchodu.

— Tak som počul, že aj vo vašom dome sa nachodí veľa takýchto vecí, snáď aj tie ste kúpili za peniaze tej siroty? — pýtal sa stotník.

Mišo sklopil oči k zemi, a nepovedal ani slova. Na miesto neho Bušik dosvedčal, že čo Mišo má, to je nazbierané, hoden je šibenice.

— No, ale je čas, aby ste vedeli, pred kým stojíte, a kto je vašim sudcom. Ja som tá sirota, s ktorou ste vy tak neludský zachodili, najmä vy, strýc. Nespravedlive ste sa chovali oproti mne, ba chceli ste ma zamárniť. Všetko viem. Boh doprial mi toho, abych bol sudcom vašim. Traste sa pred súdom, bo ste ťažko previnili nie len proti mne, ale aj proti vlasti našej, lebo ste slúžili nepriateľa.

— Milosť, milosť — kričal Mišo Pitel — a vrhol sa na kolená pred stotníkom.

— No a vy tútor môj nepýtate milosť?

— Ak som hoden trestu, odsúďte ma, jedinou obranou mojhou je, že čo som previnil oproti vám, k tomu ma tento zbojník zvedol.

— Dobre. Čujte teda moj súd. Hovoríte, že to, čo sa nachodí v dome Jána Bušika, prináleží mne, akožto sirote nebohého Karola Pitela. Tu pred svedkami splňomocním mojho tútora, aby šafáril s mojím majetkom, zakiaľ sa z vojny nenavrátim, kedy ho potom prevezmem. Povedali ste, že aj to, čo má Michal Pitel strýc môj, tiež pochodí z mojho dedictva. Aj to príjmem akožto zákonitý majiteľ, a obetujem to všetko môjmu vojsku a zaraz naložím, aby krm, lichva a zbožie shabané bolo.

— Majte sa dobre strýc môj. Nech sa vám Boh odmení za lásku vašu — povedal stotník — a odeváľal na vraníku, lebo smutný pohľad strýcov bol by ho k plaču pohol.

Boj za slobodu, ako vieme, zle sa skončil, lebo pomoc ruského cára donútila Görgeyho, hlavného generála uherských plukov, aby zložil zbroj pri Világoši.

Smutné časy nastaly v krajine. Tisíce vojnových prešli do cudziny. Tu šiel aj náš junák Stevko Pitel. Len po rokoch sa vrátil do Uhrovej, kde prevzal svoje dedictvo od starého Bušika.

So strýcom svojim nesišiel sa viac. Nikto nevedel, kde sa podel. Istotne sa zamárnil, nevediac prežiť toľkú haňbu a tak veľkú ztratu.

Fatranský.

Krešťania kupujte len u krešťanov!

CHÝRNIK.

Nemoc knieža primasa. Zlepšenie sa stavu chorého knieža-primasa Klaudiusa Vaszaryho netrvalo dlho. Dňa 3. februára v noci nespokojne spal, lebo mal veľkú horúčku. K ranu ale usnul a do 9 hod. predpoludním tieho spal. Vtedy prišiel hlavný lekár dr. Jordán, ktorý hovoril, že stav knieža-primasa je uspokojúci. Cez deň sa knieža primas dosť dobre cítil. Večer ale ostal opäť horšie, lebo mal horúčku a v noci veľmi nespokojne spal. K ránu ostal lepšie a chutne zjedol trochu polievky. Predpoludním ho opäť navštívil hlavný lekár dr. Jordán, ktorý je spokojný so stavom ťažko chorého knieža-primasa, lebo horúčka už prestáva. O stave chorého knieža-primasa v nedelu dopytovali sa: arciknieža Jozef a mnohí cirkevní a svetskí hodnostári.

Pamiatka korunného princa Rudolfa. 30. januára bol výročitý deň smrti dediča uhorského trónu Rudolfa. Z tejto príležitosti nemecký cisár poveril nemeckého vyslanca vo Viedny, aby položil na hrobku korunného princa Rudolfa venec.

Anglický kráľ chorľavie. Dľa zprávy časopisu «Daily Express» kráľa Edvarda jeho komorník minulých dní našiel v pracovni v úplne bezvládnom stave. Kráľ v novšom čase veľmi trpí na zádach.

Jaro na Horniakoch. Z Baňskej Bystrice píšú, že počasie v posledných dňoch sa celkom premenilo. V Ivanom, slnečnom počasí sňah sa topí a ľudia idú sa prechádzať do vrchov.

Chýry zo Spiša. V Lešnici Anna Cziczenyák vdova 140 korún obetovala na sochu b. Srdeca svätého. B. Srdec Ježišové jej to zaiste hojne odmení. — V obci Szomolnokhutta robotníčka Karolina Gyivok tak nešťastlivo sa dostala medzi vagóni, že ju taniere na smrť popučili. — Na ceste, ktorá zo Szomolnika do Stvószu vedie, jedného neznámeho muža zamrznutého našli. — V Levoči dňa 23. januára zomrel po dlhom trápení a pobožnom prijatí sv. Sviatosti Jozef Gyulaffy spišský kňaz, professor náboženstva a kazateľ na levočskom gymnáziume v 60. roku svojho veku a 35. roku svojho kňazstva. Ako professor účinkoval tam 33 rokov. Veľké množstvo ľudí každého stavu ho odpravovalo na večný odpočínek. — V Lešnici — ako sme sa len teraz dozvedeli — prednášali školské deti vo vianočné sviatky dva razy slovenskú pastierskú hru. Pekne im šlo, čo je zásluhou tamojšieho učiteľa Gábora Sramka. — V Hornej Šuňave — ako teraz vyšlo — jedno asi 14 ročné cigánske dievča, menom Anna Laczko zapríčinilo ten starší oheň v druhý sviatok vianočný; ona tak hovorí, že z rozkazu svojej matky podpálila dedinu. — V spišskom biskupstve obnášajú tie milodary, ktoré lanského roku od kňazov a veriacich na všeliaké dobré ciele do biskupskej kancelárii poslané boli, 4464 korún 42 halierov.

Žil 107 rokov. V obci Boesár (st. torontálska) minulý týžden zomrel bývalý panský išpán a 48. honvéd Martin Veres. Veres žil v troch stoliatiach, lebo sa narodil 1. nov. r. 1799. a tak teraz bol 107 ročný. Veres bol vždy zdravý.

Administratívny výbor stolice spišskej dňa 9. januára držal svoje riadne mesačné zasadnutie. Správca finančnej direkcie oznámil, že v decembri zaplatili 84.000,29 korún 83 halierov priamej štátnej dane, teda 40.000,292 kor. 67 hal. menej, ako roku 1904. v tom istom mesiaci. Škôldozorca oznámil, že v decembri riadne sa učilo všade, len vo Forbaszu, v Polyanovách a v Popráde sa musely školy pre všeliaké detinské choroby na dlhší čas zavreť. Hlavný lekár oznámil, že zdravotný stav bol v decembri dosť prajný v stolici. Bolo v tom mesiaci niekoľko neobyčajných smrtných pádov. Tak Jozef Girgas sa v Baldovách pálenkou otrávil, Mária Macej v Jamníku do horúcich pomii zpadla, Štefan Jurtsák sa v Smolniku obesil, Ján Bartek v Polyanovkách zamrzol a Béla Gellik sa v Landeku pri požari v mlyne zadusil. Zverolekár oznámil, že zdravotný stav statku bol v decembri veľmi prajný, len v troch obciach vystúpil sviňský dúl, ale aj v tých len málo osípaných zahynulo. Predaj statku a jarmaky sú teraz v celej stolici a v každej obci celkom voľné. Na jarmakoch mnoho statku bolo, ale len málo sa predalo, jedna príčina toho bola podľa mienky zverolekára veľmi vysoká cena. Dobyťčích passov sa vydalo v decembri v celej stolici 6720. — Súd teraz trestal niektorých voličov, na ktorých sa doznalo, že pri minuloročnej levočskej voľbe za peniaze hlasovali na liberálneho Hertelendiho. Tak odsúdili Ondreja Haniszko rychtára zo Závady na 12 dní do áreštu, alebo 120 korún peňazitej pokuty, Jána Bartoš, Štefana Bartoš, Jána Répászky Taratuta, Jána Répászky Tomcsa, Jána Gabrik, Ondreja Novák, Petra Répászky, Martina Haniszko, Jura Kulya a Jána Belicsák zavádzajúcich obyvateľov na tri dni áreštu alebo 30 korún peňazitej pokuty a Edmunda Harstein, ktorý viacerým voličom za voto peniaze núkal, na šesť dní áreštu, alebo 60 korún peňazitej pokuty. Tí druhý raz zaiste nebudu mať vôľu predať za márný grôš svoje najsvätejšie občianske právo, svoje vôtum; čo je aj veľmi hnusná, na obraz boží stvoreného človeka najvyšš nehodná vec!

Klamstvo v jednom mlyne. Z Temešváru sdelujú, že v tamojšom parnom mlyne prišli na stopu veľkému klamstvu. Hostinský z Dragošiny Svetozár Konštantinovič, ktorý bol usrozumený s viacerými zamestnancami parného mlyna, o poltreť vagóna raže oklamal mlyn. Na klamstvo prišli tak, že jeden úradník, ktorý bol usrozumený s Konštantinovičom, ochorel a jeho námestník nevediac o klamstve prezradil celú vec. Konštantinovič a jeho spoločníci, ktorých zatkli, vyznali, že oni skutočne klamali.

Lúpežný útok na hradskskej. Z Levoče píšu, že v sobotu na hradskkej medzi obcami Margitfalu a Kopsa udal sa odvážlivý lúpežný útok. Dvaja lúpežníci napadli Maxa Engländera, pokladníka tešinskej firmy Slezingerovej, ktorý mal pri sebe 2400 korún, aby vyplatil robotníkov. Lúpežníci vzali Engländerovi peniaze a ušli. Firma dá 500 korún odmeny tomu, kto žandarmeriu privedie na stopu lúpežníkov.

Bratovražda. Z Rožňavy píšu, že v obci Sebespatak baník Ondreja Márkusa minulý týždeň jeho starší brat so svojim jedným súdruhom tri razy bodol nožom, tak že Ondrej naskutku zomrel. Bratia hašterili sa medzi sebou pre majetok. Oboch vrahov zatkli.

Nehoda. Z Trenčína píšu, že v parnej pile v Jablonovom prájca Jurajova Krajličkova z neopatrnosti prišla blízko k stroju, ktorý jej rozdrúžgal hlavu.

Vlci. Na statku grófa Vidora Csákyho v obci Szepes-Görgő pustošia divočinu vlci. Na mnohých miestach vlci opúšťajú hory a chodia i do obcí.

Prešiel ho vlak. Z Rožňavy sdelujú, že v berzétskom chotári minulé dni ráno jeden osobný vlak prešiel jedného neznameho človeka a hlavu mu úplne odrezal. Na rukách mŕtvého našli šesť veľmi cenných prsténov a jednu cestovnú tašku, z čoho uzatvárajú, že neznámy mŕtvý pochádza z poprednejšej rodiny. Mŕtvolu odfotovali a pochovali ju v Berzete.

Zamrzol. Zo Štubnianskych kúpeľov oznamujú, že železničný robotník Franc Frindt po dennej práci nešiel rovno domov, lež sa pristavil v jednej krčme a tam sa opil. V opilom stave sa pohol domov, ale na ceste spadol do jarku a tam zamrzol. Na druhý deň ráno našli ho zamrznutého okoloidúci Iudia. Frindt zanechal po sebe vdovu a viac sirôt.

Falošné dvadsaťkorunové bankovky. V poštovom úrade v Koložvári, v Marošujvári a v Baróthe dali v poslednom čase na poštu viac falošných dvadsaťkorunových bankoviek. Minister kupectva preto nariadil poštovým a telegrafickým úradom, aby boli opatrní, keď prijímajú dvadsaťkorunové banknoty.

Demonštrácia v prítomnosti kráľa. Z Belehradu oznamujú, že tamojšia universita vo sviatok sv. Sávu sriadila slávnosť, na ktorej prítomný bol aj kráľ Peter s ministrami. Keď rektor začal rečniť, študenti demonštratívne vyšli zo siene a kričali na rektora:

— Nebudeme vás počúvať!

Universitní študenti akiste preto demonštrovali proti rektorovi university v prítomnosti kráľa, lebo sú neni spokojní s novými universitnými stanovami.

Kto na svoj majetok

záložnú požičku mieni si vypožičať, tak nech sa s dôverou obráti ku «Kisbirtokosok Országos Földhitelintézet» Budapest, V. ker., Géza-utca 2. (svoj dom). Tento ústav dáva tak malú ako aj veľkú požičku, preto aby bolo spomôženo stredno- a malo-hospodárom. Pre toto požičky už od 300 korún dáva. Kto veľké úroky prinútený je od jeho dlhu platiť, tomu náš ústav s lacnou požičkou ľahko môže pomôcť na jeho ťarhách. Predošlých veriteľov tento ústav s touto požičkou vyplatí, a za lacné peniaze odpravi všetky tie prekážky, ktoré sú s dávaním tejto požičky spojené. — Požičky sa do polý ceny majetku môžu zplácať na 15, 22, 25, 33¹/₂, 34 alebo 50 rokov. — Keď dlžník poriadne platiť, ústav náš požičku nemôže vypovedať, ale dlžník svoje dlhy bárskedý, lebo v celkosti alebo v čiastkach bez všetkých pobočných výdavkov môže si splatiť. — Ústav tento dáva záložné požičky na 5% a na 4¹/₂ %ové požičky bez všetkého ztiahnutia v hotových peniazoch vyplatí. — Ku celom parcellovania povoluje ústav do 2/3 ceny veľmi pohodlné požičky. Zvláštné vysvetlenia podávame zdarma.

Nešťastie baníka. Z Nagybánye (st. satmárska) oznamujú, že v tunajšej bani v ruke robotníka Jána Smokutyána vybúšil dynamit a baníka smrteľne dokaličil.

Vlci v meste. Z Brašova píšú, že v zime není zriedkavosťou, že vlci z blízkych vrchov zajdu si aj do mesta. Minulé dni včas ráno v Alžbetinej ulici napadli dvaja vlci jedného železničiara, ale sbehnúvši sa ľudia dvoch vlkov odohnali.

HOSPODÁRSTVO.

O assekuráciach.

(Dokončenie.)

Smluvu podpíše ten, ktorý dá assekurovať, čo potom zašlú k riaditeľstvu spoločnosti. Jak spoločnosť prijme assekuráciu, vystaví o tom jednu listinu, v ktorej udaný je čas (termín) poistenia, hodnota poistených vecí, a ročne platiace ráty. Po tomto stránka podpíše obligáciu, že ráty riadne bude platiť, a prvú ratu, pri vymenení poistujúcej listiny zplatí. Prvá rata je väčšia ako ostatnie, lebo je do nej zarátané stúpne, kolok (štampel), pismo a iné. Hospodár nech len tú hodnotu poistí, koľkú poistené veci reprezentujú, teda ani viac, ani menej, lebo v čas požiaru len toľko dostane, akú škodu mal. Tak podobne neslobodno u viac spoločností assekurovať tú istú vec. Úplnú cenu treba vypísať v smluve za krov, za čiastky staviska, ktoré zhoreť môžu; za pohubenie múrov. Pevné stavisko a škrýdla pod lacnejšiu cenu padnú, ako surová tehla, drevo, šindol a slama, lebo tu je ztrata väčšia ako pri predošlých. Poistujúca cena závisí od hodnoty assekurovanej veci, od látky, z ktorej je vyhotovená a od miesta, kde ona stojí, lebo sú staviská, ku ktorým má požiar ľahký prístup, sú, ktoré nechytia sa tak ľahko. Kto na dlhší čas assekuruje, menšie ráty platiť.

Stránka musí poriadky robiť, aby požiar ako je len možné prekazila, v čas nešťastia ale povinná je hasiť oheň. Musí tiež ráty, na ktoré sa zaviazala riadne platiť, aby bez prekážky obdržala vynáhradu, na ktorú nároky drží skrze assekuráciu.

Podpalač nie len že nedostane assekuráciu, ale ho ešte aj potrescú. Jak kto vyhorel, povinný je škodu svoju spoločnosti oznámiť, tiež pýta od predstavenstva obce vysvedčenie, že požiar nie z jeho viny povstal. Spoločnosť dá škodu odsacovať, a primerano jej veľkosti, vyplatiť stránku. Jak by ale stránka nebola spokojná s vynáhradou, tak od úradov budú vyslaní šacovníci a jich podmienky obe stránky musia uznať. Útraty tá znáša, ktorá pravotu prehrala.

Prozreteľný hospodár dá úrodu: zbožie, hrozno, doháň atď. oproti ladovcu poistiť. Takáto assekurácia trvá od jary do jesene. Aj tu treba istý sučet platiť od poiste-

ného majetku, a škodu na poli šacujú. Ponevác ale toto nedá sa dôkladne previesť, preto určia vynáhradu dľa %-ov, čím väčšia škoda, tým je väčšia vynáhrada.

Možno aj statok poistiť, teja: kone, rozný dobytok ovce atď. Starý a chorľavý statok není možno assekurovať. Ročité poplatky dľa hodnoty hoväda v %-och určia. Assekuráciu vyplatia, keď statok upadol, keď ho gazda na rozkaz úradu musel dať zaklať. Takéto assekurácie v cudzozemsku sú rozšírené, naši hospodári málo vedia o nich.

Človek aj sám seba môže dať poistiť na istú summu, od ktorej ročite procentá platiť. Čím väčšia je summa, tým väčšie ráty, ktoré lebo mesačne, lebo štvrť, alebo celovne platiť. Keď termín prejde, tak on, ak by v živote nebol, tak jeho nápadníci dostanú assekuráciu.

Myslím, po tomto nenájde sa hospodára, ktorý — ak ešte není — že by si nedal majetok assekurovať. Aj napomínam každého jedného, nech to zaraz urobí, a ráty riadne platiť. Kto vie, kedy ho dôjde nešťastie, ako mu to dobre padne, keď obdrží vynáhradu. Nešťastiu každý sme vydaný, jedon prv, druhý neskôr, tak povinnosťou našou je brániť sa oproti nemu. Malí hospodári nech sa dajú poistiť u spoločnosti: *Gazdák Biztosító Szövetkezete* (Budapest, Baross-utca 10. sz.) *Gazda.*

Svätá Dorota.

Cirkev katolícka slávi dňa 6-ho februára pamiatku zmužilej mučedelníčky, ktorá roku 304-ho krv svoju prelievala za vieru Kristovú. Zmužilá mučedelníčka táto je svätá Dorota panna, ktorá bývala v meste Cezarea v Kappadócií a známa bola všestranne nielen ako panna veľkej krásy telesnej, lež spolu aj ako osoba hlboko nábožného a Bohu oddaného ducha. Miestodržiteľ a spolu hlavný nepriateľ kresťanov Atricius, keď o tejto sväteho života panne slyšal, dal ju k sebe zavolať a oslovil ju: «Preto som ťa dal volať, aby som ťi na známosť dal vôľu cisárovú, ktorý káže, aby si obetovala Bohom krajinským». Dorota na to nasledovne odpovedala: «Cisár neba a zeme, mi ale zakazuje druhému obetovať, ako jemu samému. Komu mám teda z týchto dvoch poslúchať? Či pánovi neba a či pánovi zeme?» «Mlč mi o svojich neznámych bohoch. Obetuj našim bohom, ináč čakajú ťa všemožné muky.» «Nevšímam si ja svojich múk» — odvetila na to Dorota — «bo je to maličkosť, ktorá sa chytro pomínie, čím ale Boh hrozi takým, čo sa mu neklaňajú, to je večná pokuta, ktorá nikdy nebude mať konca». Na túto odhodlanú odpoveď rozhneval sa miestodržiteľ a rozkázal, aby svätú pannu odvliekli hneď na mučedelnícku lavicu a dotiaľ bili korbáčami, kým sa viery nezriekne. Ponevác sv. Dorota aj vzdor týmto mukám stále verejne vyznávala svätú vieru svoju, odovzdal ju miestodržiteľ dvom sestrám menom Krista a Kallista, ktore nedávno odpadly od viery Kristovej a naložil im, aby všemožným spôsobom zviadly ju od vyznávania Boha kresťanov.

Od pravej viery odpadlé dve sestry všetko vynalo-

žily na to, aby zvierali Dorotu, lež bez výsledku, ba oproti svätá panna tak zrejme predstavila im ohavnosť hriechu, akého sa kroz to dopustily, že od pravéj viery odpadly, kým to konečne samé nahliadly, hriech svoj uznaly, zaň lutovaly a odhodlaly sa, že zomrú ako kresťanky. Toto aj vykonaly; bo keď ich Apricius dal zavolať k sebe a pýtal sa ich, k čomu sa odhodlala Dorota, odpovedaly mu, že tá stále vyznáva vieru kresťanskú, ba že aj samé nahliadly ohavnosť hriechu, aký zpáchaly, keď od kresťanstva odpadly a teraz hotové sú a s Dorotou podstúpiť smrť mučedelnícku. Miestodržiteľ rozkázal na to, aby hneď poznášali dreva a obé sestry pred Dorotou za živa spálili. Videla Dorota mučedelnícku smrť dvoch, včul už vo viere stálych sestier a vzdávala chvály Bohu, že dve duše z večného zatratenia vyslobodiť mohla. Dorotu však pohanský miestodržiteľ poznovce dal trízniť a telo panenské dal jej páliť horiacimi faklami. Čím viacej ju však tríznil, a mučili ona tým horlivejšie oslavovala pravého Boha.

Ukrutný miestodržiteľ rozkázal na to, aby Dorote hlavu zľali. Keď ju na popravište vyviedli, svätá panna vyvolala na hlas: Pane a Bože moj! duše mojej čistý zasnúbený, chválu ti vzdávam, že si ma hodnou učinil sňatku nepoškorneného baránka. Slyšal to istý pohanský mladík, menom Teofil, že Dorota opetne zasnúbeného spomína, a oslovil ju posmešne: «Počúvaj ty nevesta Kristová, pošli mi niekoľko jablk, alebo ruží zo zahrady tvojho ženícha, ktorého toľko spomínaš». Svätá panna na posmešné slova vážne odpovedala: «Nech sa stane vôľa tvoja a môžeš istý byť, že ti to pošlem». S tým si klakla a dušu svoju ešte ráz odporúčala nebeskému ženíchovi. V tom videla, ako približuje sa ku nej anjel v podobe mladíka a ten v nádobe podal jej tri jabĺčka a tri voňavé ruže. Keď to videla svätá panna, povedala mladíkovi: «Zanes to Teofilovi a povedz mu, že mu to Dorota zo zahrady ženícha jej posielala». Bolo to v čas zimný a na celom okolí nebolo tu podobného ovocia a kvetia. Zadívený vzal tento dar do ruky Teofil a vykrikol na hlas: «Neni iného pravého Boha, krom Boha kresťanov. Ja preto od tejto chvíle len tohoto vyznávam a jemu sa klaňám.» Keď sa toto miestodržiteľ Apricius dozvedel, zavolať dal k sebe Teofila a ako videl, že sa modlám pohanským nechce viacej klaňať, dal ho ako Dorotu trízniť a potom mu hlavu zľat. Pri tríznení podvodne oslovil pohanský miestodržiteľ Teofila: «Šetrí aspoň tvoje telo nešťastný človeče». Teofil mu ale v hrozných mukách odpovedal: «Smiluj sa radšej sám nad tvojou dušou, ty o mnoho nešťastlivejší sudca. Telesná smrť moja nenie tak hrozná vec, keď len potom pravého Boha mojho na veky oslavovať môžem».

Zlý príklad a podvod hriešnych dvoch sestier nemohol svätú Dorotu ku zlému zväbiť. Oproti vytrvalosť svätéj panny k tomu povzbudila tie dve hriešnice, že nahliadly svoje hriechy a oplakávajú ich podstúpily mučedelníctvo. Za tým príkladom každý kresťan a katolík stále má vytrvať vo viere i keď by mu zlý svet hneď aj smrťou hrozil. Životom opravde kresťanským aj druhých,

nadovšetko hriešnikov povzbudovať máme k dobrému, v tom povedomí, že za každú dušičku, čo sme od zatratenia večného oslobodili, hojne nám odplatí Boh vo sláve večnej.

DOPISY.

Lutiša.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Veľactený Pán Redaktor!

Prosím o láskavé uverejnenie týchto mojich riadkov v našom oblúbenom «Kresťane».

Na chrám boží lutišský poslali milodary nasledujúci dobrodincovia:

Dôstojný pán Jozef Kardoss, farár z Krásznó 20 korún; spolu sídená spoločnosť na Ignáca v Nesluši 23 korún; pán kaplán Gejza Duboss z Nesluše 2 kor.; pán farár Pavel Hreska zo Zubáka 2 koruny; pán Pavel Púpák z Kalno-Gurab 1 korunu.

Začo všetkým tuto spomenutým úprimne ďakuje a Pán Boh zaplat a požehnaj v mene chudobných farníkov privoláva jejich duchovný otec, ktorý neprestajne o pomoc volá dobrých priateľov chudobného ľudu. Láska milosrdného Ježiška nech hojne odmení každú obeť, ktorá z lásky k nemu na chrám Boží lutišský poslaná je. Na podporu veľmi sme utisnutí. Kostol stojí už, ale jeho zariadenie ešte nemáme zabezpečené.

Bože pomáhaj a Matka nebeská neopúšťaj nás.

Lutiša, o. p. Besztercze (Trencsénm.).

Ján Grében, farár lutišský.

Komjatkó.

Pochválen Pán Ježiš Kristus.

Veľactený Pán Redaktor!

Ráďte byť tak láskavý tento môj dopis uverejniť v našom oblúbenom «Kresťane».

Dňa 30. januára mali sme v našej veľkej obci voľbu obecného predstavenstva. Čo táram, že «voľbu», nenie pravda. Lebo voľba jo len tam, kde sa naozaj volí. U nás ale sa nevolilo, lebo ten náš chyry hlavný slúžny si vôľu ľudu nevšimnul, lež vymenoval koho chce. On len taký zákon zná, ktorý jemu dá nejaké právo; keď sa ale jedná o právo občanov, tu on už ostane hluchý, slepý, ba aj naraz ako by osprostel.

Čo sa volby nášho nového rychtára týče, menom Boltizára Ács, sme si jednohlasne vyvolili, lebo aj panstvo s nami držalo. Je on statočný človek a úfame, že jedine za dobrobyt ľudu bude pracovať. Spokojní by sme boli aj s podrychtárom, takzvaným «törvénybíró» m. Nerobili sme veľké prekážky ani pri volbe prisažných; odpustíme im to, že už tú chrbtovú kosť majú z huspeniny.

Ale čo ten hlavný slúžny pri volbe kassira vykonal, to už krv do tváre ženie. Vedľa neho by sa veru aj turecký baša musel zahaňbiť. Celá obec žiadala si totižto nového kassira, pretože chovanie sa a držanie doterajšieho kassira Stričeka sa už každému zhnusilo, kto má zdravý žalúdok a rozum. Viacej o ňom nepovieme, lebo šanujeme chuť ctených čitateľov. Dost' na tom, voličia to dali hlavnému slúžnemu na vedomie a mimo jedného hlasu pána notára nikto nekričal jeho meno, všetci prítomní volali: Kelemen, Kelemen! Á vzdor tomu hlavný slúžny Stričeka jednoducho vymenoval, vykričal za kassira, hovoriac, že viac hlasov počuje naňho, teda ho za vyvoleného vyhlasuje.

Darmo žiadali votizáciu, darmo poukazovali občania na svoju väčšinu. Darmo predniesol Jozef Révay, aby na príklad s hore držaním ruky hlasovali. Hlavný slúžny sa tak vyslovil, že vraj jemu my nerozkážeme, už je kassir vyvolený atď. No však uvidíme, či on má právo zavesiť nám kassira na krky, v ktorom žiadnej dôvery nemáme, a či my máme právo vyvolať si toho, kto naše peniaze opatruje. Appellácia sa zadá.

Ten hlavný slúžny sa volá Turesányi, my ho už poznáme jako starý peniaz. On by zo všeliakého ohľadu bol rád, keby sme asi o 100 rokov nazad žili. Keď sa to jemu ľubi, nech si kúpi starý kalendár, niekoľko fajek a trstenie a nech sa odoberie do Ázie. Šťastlivú cestu!

U nás už svitá, ľud — bárs aj veľmi ťažko — precituje z tuhého spánku. Už ľahko po prstoch obsiahne ten, kto ho bantuje. Aj nedávno sa musel ten slúžny haňbiť, keď dal zavreť šuranský katolícky kruh. Náš pán kaplán založil v Šuranoch ten kruh a pomáha mu aj odtiaľto, pochodil všetko a hlavný slúžny bol prinútený ten kruh otvoriť, ba čo viac, dal sa aj za úda zapísať. Čudujeme sa, že sa z toho hlavný slúžny nič nepoučil. O výsledku appellácie s dovolením p. redaktora upovedomíme ct. čitateľov.

Komjatičan.

Vyzvanie k predplateniu.

Predplatná cena našich novín je:

na celý rok 4 koruny

na pol roka 2 koruny

na štvrt' roka 1 koruna.

Do Ameriky: Na celý rok 8 korún. — Do Pruska na celý rok 6 korún.

Tíh ct. predplatiteľov, ktorí sú v Amerike alebo v Prusku a ktorí neposlali nám vyšoznačené predplatné, prosíme, aby si čím skôr vyrovnali svoje predplatné podľa hore označeného vyzvania.

Spisy redakcii zaslané.

Posol Božského Srdca Ježišovho časopis, obrazmi okrášlený k rozmnoženiu účty božského Srdca. Vychádza u páťrov-jezuitov v Trnave (prešporská stolica) mesačne

raz. Predplatná cena na celý rok aj s prílohou 1 koruna 60 haliorov. Pre Ameriku 3 koruny. Pre Rusko 2 koruny 50 halierov

Odkazy redakcie.

Do pozornosti všetkým: Kto chcete predplatiť alebo adresu svoju premeniť, alebo kto reklamujete, vždy len takto musíte sa u nás hlásiť: *Krestan kiadóhivatala Bpest. IV., Ferencz-József-rakpart 27. szám.*

Dopisovateľ. Komjath. Len v záujme vašeho ľudu budeie účinkovať, jestli v liste spomanuté predsavzatie vyplníte. Prosíme o ďalšie zprávy. Vaše dopisy bádú nám vždy milé.

Dopisovateľ. Privigye. Ďakujeme za poslané články. Príležitostne ich uverejnime, v prítomnom čísle nebolo nám možno.

Ceny potravných článkov.

Úradne značené priemerné ceny za 100 kilogramov.
Pšenica: tiská K 16.50-17.90, peštianska K 16.05-17.60, belehradská K. 16.70-17.55, banátska (76 kilogramová) K. 16.70-17.50. — *Raž:* K. 13.20-13.60. — *Jačmeň* na krm K. 14.15-14.75. — *Ovos:* prvotriedny 15.50-15.70, druhotriedny 15.30-15.40. — *Kukurica:* K. 13.65-13.85
Repica: K. 27.00-28.00. — *Proso:* K. 16.00-18.00.

Múka.

č.	0	1	2	3	4	5	6
K.	27.80	26.80	25.40	24.40	23.60	22.40	20.80
		č.	7	7½	8		
		K.	18.80	16.80	12.60		

Otruby: K. 10.40, hrubé K. 10.20.

Datelinové semä: lucerna K. 118.00 do 124.00 za 100 kilogr.

Zemiaky: ružové K. 06.40-06.60, žlté K. 04.40-4.60 za 100 kilo.

Strova: Veľký biely *bôb:* K. 26.50-27.50, tmavý K. 22.50-23.00, drobný K. 28.00-29.00, tarkavý K. 22.00.
Hrach: K. 24.00-39.00 — *Šošovica* veľká čistá K. 60.00 80.00 — *Konopné semä:* K. 31.00-33.00. — *Lanové semä:* prima K. 18.00-19.00. — *Rasca:* K. 68.00-71.00. — *Mak:* sivý K. 62.00-64.00, modrý K. 63.00-64.00. — *Ladník:* K. 14.00 do 15.00. Všetko 100 kilogr.

Koloniálny tovar: *Cukor* rafinovaný K. 68.00-68.50, kockový K. 70.00-70.50, kandis biely K. 81.50, žltý K. 67.00-68.00 za 100 kilogr. potravnou daňou.

Petrolej: americký (†) vo veľkom prima K. 46.50 ruský (†††) K. 44.50 za 100 klgr.

Lekvár: srbský (1904) K. 24.00-25.00, slavonský (1904) K. 28.75-29.25 za 100 kilogr.

Slivy: bosenské (100 kusové) K. 35.00 do 36.00 srbské (80-85 kus.) K. 30.00-30.50.

Sviňská masť: bpeštianska K. 142.00 do 143.00.

Slanina: vidiecka K. — — — — — mestská 3 kusova K. 110.00-111.00 za 100 klgr.

Spiritus: Rafinovaný tovar vo veľkom K. 140.00 do 141.00. Denaturalisovaný, k priemyselnými účelom jeden barill 39.00-39.50.

Begonie.

3 ročné cibulky v 7 hlavných farbách v sto a sto odbarvi za 20 hal. Tie isté so strapatým obrovským do 16 cm. průměru, zvláštná novota za 40 hal. Plno kvetúce nie k rozoznaniu od ruží a kamélii za 30 hal; vybrané cibulky, k bilinám na pohľad, najpeknéjšie zo 100.000 plyných vybrané za 60 hal. K dostaniu sú tiež za 60 hal. Kus: pekne voňajúce, bradate, s červeným alebo bielym prostriedkom, žlté, kropené atd. Pri objednaní 50 cibuliek begonií jednej sorty o 50% lacnej. Moje begonie sú neni háklivé, zuesú zimu, horúcosť, sluko a tieu, maju radi vihko, zuesú ale aj sucho. Jedna cibulka dá sto a sto kvietok cez leto. K dostaniu sú dalej gloxinie, georgine, lalije, gladicie, kana, Calla majove kvety, d'adelinky štastia, konilery, 50 druhov zimovordých viacročných bilín, 30 druhov kaktusov a mnoho novot do okien a zahrád, všetko istého kehu nadmieru lacno. Nedostizne chytro účinkujúci biliny hnoj. Treba žiadať obrzkovy cennik.

Josef Suza, Pottenstein (Čechy).

Kto trpí na lámku a reuma

nech neprobuje žiadne iné lieky a kúpi si jednu fľašku

Dr. Flesch-a liehu proti lámke

ktorý istotne hojí, pakostnicu, lámku, reumu bolenie rúk, nôh a drieku ake pochádza od sedenia, preslenia, natrnutia a z vytknutia, taktiež i opuchliny hojí iste ako ktorý koľvek iný liek k vonkajšiemu, alebo vnútornému prijatiu. Působenie jeho badať možno i pri najstarších nemociach, proti ktorým ani kupele ani iné lieky nepomahaly. K dostaniu u vynalezca a vylučného dorabateľa

v Lekárni Korona Dr. Emila Flesch,

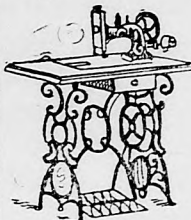
Győr, Baross-út 24. číslo. 291

Hlavný sklad v Budapešti v lekárňach Jozefa Török. Budapešť, VI., Király-u. 12. a Andrassy-cesta 26 č.

1 1/2 decilitrova fľaška 2 kor. Cena «rodinnéj» fľašky k dlhšiemu upotrebeniu 5 kor., 3 malé alebo 2 rodinne fľašky objednané zasielajú sa franko.

Šijáce Stroje.

Velmi dokonale-bez každej chyby a ku každemu cieľu. Podľa garancie od 10 zlo až do

25 zl. Vždycki K dostaniu u. Alojza Habán mechanika v Budapešti VII. Izabella-ter 3. Cennik pošlem každému darmo.

Bez učiteľa bez poznania nôt môže ktokoľvek na mojom

Accordeone k fúkaniu

hrať piesne, tance a marše. Zvlastne odporúča sa ku svadbám, príležitostným zábavkám a výletom atd. Nástroj tento má 10 tikadiel, 20 hlasov 2 klapne k fúkaniu a stojí so šklou ku sebaučeniu 1 kus zl. 1.25, zl. 3.—, zl. 3.50. Accordeony v najtajnejšom vyhotovení a s najkrajšími klasi kus po zl. 1.80. Rozposiela s počtovou dobičkou, a lebo pri predbežnom doposlaní ceny.

Hanns Konrad

vývozný dom hudob. strojov Brüx Nr. 1543. (Čechy).

Velký cennik výš než 1000 vyobrazení.

Žiadajte si cennik

Zdarma a bezplatne zašlem môj, v slovenskej reči, bohaté ilustrovaný cennik, ktorý viac než 1000 obrazov obsahuje rozličných hodin, zlatých a strieborných predmetov ako aj hudobných nástrojov 289

HANNS KONRAD
I. hodinová fabrika a exportní obchod
BRÜX No. 1233. (Česko.)

PURGO

V záujme zdravia

upozorňujeme ctených čitateľov našich, že v páde tvrdej stolice najvládnej účinkuje, ako cukrik chutnávý a viborný článok k prehnatiu „PURGO“ ktorý vynalezol profesor university dr. Vámosy a opatrený je privilegiumom uhkr. a ochrannou znamkou. Působí on nelen pri dospelých, lež i pri dieťkách a nemluviatkách, s viborným výsledkom. Svedčia o tom nelen uhorskí lež i tí uajvitečnejší profesori cudzozemska, medzi ktorými je profesor, súkromný rada dr. Biedert; profesor dr. Kohts v Strassburgu, profesor dr. Novák v Draždánoch; profesor dr. Tunnicliffe v Londone. Velkého vyznačenia stal sa účastným tento vynalezok, keď „PURGO“ objednali viackrát do vatikanskej lekárni JEHO SVÁTOSTI PÁPEŽA LVA XIII. Cena jednej škatule 1 koruna.

K dostaniu v každej lekárni a u dorabateľa „Anjel“ lekáreň

doposielateľ klinik university, Budapešť, IX., Üllői-ut 45/b. Pôvodný (Dr. Vámosym vynalezový) „PURGO“ len v bálíkoch opaskom ochrannou známku opairených je k dostaniu. Akékoľvek iné zaobálenie alebo predávanie v podobe pastilek ako ho často odporúčajú, treba ako článok celkom bezcenny do prosta odmrštit'. 268

Oznamy prijíma

≡ administracia ≡

Krest'an

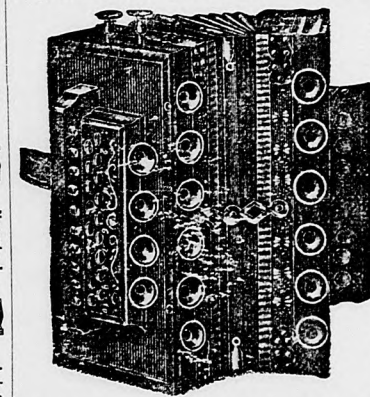
≡ BUDAPEST ≡

Szentkirályi-u. 28.

30 dni k pokusu

dľa podmienok mojeho cennika, teda bez rizika pre objednávateľa posielam špočtovou dobičkou moje:

«Priateľ ľudu harmoniky» číslo 663, abych o nedostiziteľnej solidite jejich každého presvedčil. Táto harmonika má garantované špirál perá nielen pre tikadla, lež aj pre basy a klapne luttu, má dalej 10 tikadiel, 2 registre, duplované hlasy, 48 hlasov, tri rady trub, mahagoni farbou poltirované čierne vkladky s barvistými okrajky, niklovú okovu, duplované mešky, mesačné chraničlá a držadlá, velikost 31—15 cm. a stojí kus zl. 3.50. Škola k samoučeniu ku každej harmonike zdarma. Lacnejšie a menšie harmoniky k naučeniu sa hrať na harmonike zolašte pre deti po zl. 1.10, 2.—, 2.20, 2.40. Fajnejšie harmoniky po zl. 4.50, 5.—, 6.—, 7.—, 8.— vybrať si možno dľa mojho cennika. Moje harmoniky neni sú podrobená hraničnemu mytu bo sú celkom české dôroby. čo prosím do povahy vziať. Žiadné riziko. — Možno vymeniť, alebo peňaze zpiatky dostať. Rozposiela špočtovou dobičkou vývozný dom hudobných nástrojov

HANNS KONRAD Brüx 1544. (Čechy.)

Velký cennik s mnohým vyobrazením posielá sa komukolvek na žiadosť zdarma a franko.

Choroby žalúdka

najčastej predchádzajú ako zanedbané následky neporiadneho trávenia a zjavujú sa ako nechuf k jedeniu, bezsnosť, tlačenie, záha, žalúdočné krče, zdutie, hnušoba jedla, hlavy bôl, kašeľ s výtokom, bledosť, žltavka, kolika atď. Nehody tieto často celkom podkopu zdravie jestli sa proti nim neuránime. Proti všetkým nemociam žalúdočným najlepším liekom dokazaly sa byť pod svetochrým menom **Maria Cellenskyh** kvapiek žalúdočnych

Brádi-ho kvapky žalúdočné

ktoré podporujú chuť k jedeniu, žalúdok posilňujú a vlasnosťou ľahkého prehnania su najvornejšie.

Tisíce listin uznania a vďakov!

Pri kúpe v lekárňach treba vylučne Brádi-ho žalúdočné kvapky pýtať a netreba sa dať nahovoriť ku iným liekom. Pozor nám treba dávať na červené zaobalenie na ktorom vidieť obraz Marie ako ochrannú známku a podpis dorabateľa.

Pred napodobinami sa tak za chránime keď si objednáme liek u dorabateľa:

K. Brádi-ho lekárň

«Ku Kráľovi Uhorska»

Wien, I., Fleischmarkt 2.

Pri predbežnom doposlaní 5 kor. posielanie 6 flášiek alebo za kor. 4.50 3 deplované flášky franko.

Úpravu na žiadost pošleme zdarma. 298

E. Brády

Prijmem 14—15 ročných chlapcov do mojej dielne za učnev.

Antal Jozef, stolár v Piešťanoch.

Automat, páste na myši

na potkanov zl. 2.— na myši zl. 1.20, lapaju bez dozoru aj 50 kusov cez noc. Bez zápachu a stavaju sa samé. Páste na šváby a iný hmyz s pokrívku z alumnia chytia aj tisíc švabov cez noc zl. 1.20. — Najlepšieho výsledku. Rozposiela s počtovou dobiereku Dom nozposielania **LEO LATEINER**, Wien I/43 Wollzeile 31.

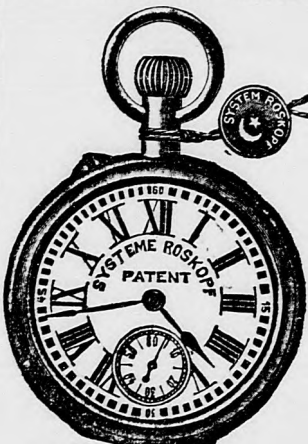
Lacné české perie.

5 kilo nové tmavé driapané 9 kor. 60 hal., lepšie 12 kor. Biele mäkké, jak páper 18 kor. — 24 kor. Biele ako snah mäkké ak páper, driapané 30 kor. — 36 kor. Rozposielanie s dobiereku franco; zamenenie a nazpät prijae je pod touti výnimkou dovolené jestli sa na poštové útraty vynahrada. **Beneditik Sachsel, Lobes 135** (pošta Pilsen Čechy.) 284

6 mesiacov na probu!

Osem mesiacov kredit! Celkom zdarma!

a podobné jarmočné reklamety svetochrna firma moja k odporucaniu nepotrebuje. Ta už od rokov rozposielam k úplnej spokojnosti odberateľom mojim moje pôvodne americkanského antimagnetického systému

Roskopf Patent Anker Remontoir hodinky číslo 99.

s plombou v čiernej farbe s ocelovou, alebo niklovou pokrývku, s patent-email ciferblatom 36 hodiu chôdby, poriadne preskúmané s 3 ročnou zárukou v toboike z jeleňovej kože s niklovou retiazkou a s ovesnikom za K 4.—. Tri kúsky K 11.50; 6 kúskov K 22.50.

Tiezodinky s dupľovanou pokrývku K 6.80. Lacné Roskopf systému hodinky bez plomby ako ich mali hodinári a sklepári predávajú kus za K 3.—. Penaze zpiatky prijimam, alebo tovar v dobrom stave vymienam aj po 6 mesiacoch. Rozposielanie stáva sas počtovou dobiereku, alebo pri predbežnom doposlaní penazi kroz prvú dielnu hodinarsku

HANNS KONRAD

= Brüx 1542. (Čechy). =

c. k. úradne prisahaný šacmajster, vyznačený c. k. orlem riše. zlatými a striebornými medailami výsteav a 100.000 listinami uznania zo všetkých končin sveta. — Cenniky s bohatými vyše 1000 vyobrazeniami na žiadost posielaju sa franko a zdarma.

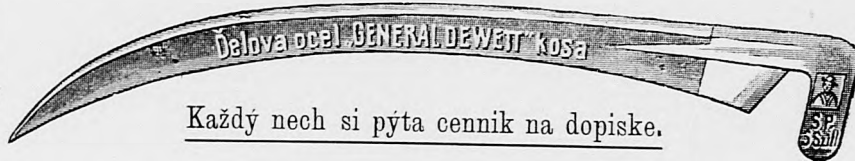
Len k 4. — s retiazkou s toboikou.

Darmo

pošle bárkomu obrázkový cennik svetochrých.

Ochranná známka.

Každý nech si pýta cennik na dopiske.

General Dewett kanonocele kôs

PAVEL SOHR Somogy-Szill výlučný rozposielateľ svetochrých kôs.

Z viacej tisíc listin uznania a poďakovania uvěřujem nasledujúce:

Blahorodý Pane! Včul po žatve dávam Vám na známosť, že som tých 16 kusov kôs, čo ste na moje meno poslali obdržal, a dokazaly sa čo najvornejšie. Prijmite za to moje najuprimnejšie vďaky. Váš ctiteľ
Ján Kis Máté
obyvateľ k. s.-mártonsky.

Ctena Firma! S predmetami onekdy objednanými som veľmi bol spokojný. Prosím ctenú firmu o doposlanie 10 kusov 90-cmtrých kôs a k tomu 20 osietek s obratom počty a s dobiereku. S učtou
Stefan Peringer,
Budapest, VIII., Szigony-utca 5.

Velactený Pane! Objednané kosity som v poriadku dostal a sme s nymi veľmi spokojní. Prv som Vám nepísal, včul ale keď všetke 26 kusy sú vyprobované dávam Vám na známosť, že všetky od jednej do poslednej veľmi sa podarili. Daj Boh, aby ste ešte mnoho takých kôs rozposielat mohol bo my v našej obci iných kôs viac potrebovať nebudeme. Nech Vás Boh živi. Eberndorf. S učtou
Alexander Varga, strojný kováč.

Blahorodý Pan Pavel Sohr! S dôverou obraciam sa ku Blahorodému Pánu a prosím z tých dobrých

«General Dewett»-kôs 16 90-cmtrých kusov, nech su čím tenšie a tubšie. Chvála Bohu, tie čo ste včul poslali sa všetky podarili a iného druhu kosity nedajú sa ani porovnať ku «General Dewett»-kosam. Toto je tá najlepšia kosa na svete. Pekne prosím račte mi teraz priam tak dobrých ako včul poslali. Úfam sa že v našej obci nebudu viac potrebovať iných ako sú «General Dewett»-kosity. V našom chotári čvndži už 37 «General Dewett»-kôs. Včul prosím račte mi zas 16 kusov kôs poslali a 20 kladiviek tak dobrých ako sú kosity s počtovou dobiereku.
a. t. d. Garam-Vezekény. S učtou
Ján Varga Tóth.

Cteny Pane! S Vašími kosami čo ste nám minulého mesiaca poslali veľmi sme sapokojní, za čo Vám prajeme zdravia a sily. Kis-Jaranovác, Stolica Belovar, o. p. Grubicsnapolaj.

Alexander Kercsmár, Ján Gáspár, Marcsák Mitár, Ludovik Seibert, Michal Seibert, Petar Radukies, Michal Kiss, Marcsak Suna, Nikola Csirkies.

Cteny Pane! Mám tú česť dať Vám na vedomie, že poslané kosity sú všetky znamenité a prijmite za to naše najväčšie vďaky. Budcúne len od

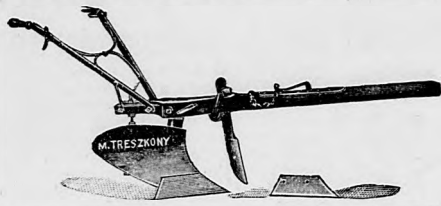
Vas budeme potrebné kosity donášať. Székelyhid, Stolica Bihar. S učtou

Alexander Kopányi, Josef Kolotár, Alexander Gará, Alexander Szabó.

Blahorodý Pán Sohr! Už som celkom zabudnul povďačnosť a vďaky vyslovit za kosity včul doposlané. V mene všetkých vyslovujem vďaky Pánu Sohrovi bo tak kosity, ako osietky a dva páry nákoviek veľmi sa podarili čomu sa veľmi tešíme. A prosíme Boha aby Pána Sohru udržal v dobrom zdraví a pri dobrej sile aby ste čím viac ľudom poslužiť mohol dobrými kosami. Ste hodny pochvaly Szilvás-Ujfalu.
Kalman Hajduczky, stolársky majster.

Velactený Pane! Teším sa že Vám možem na vedomie dať, že kosity vypadly k najväčšej spokojnosti našej tak patriace ku nym osietky. Ja odporúčam každému gazdovi, čo potrebuje dobru kosu, aby si taku len u Vás a to «General Dewett»-kosu zaopatril. Úfam sa že na jar aspon 100 kusov objednam, bo medzi poslanými 11 kusmi kôs nebolo ani jednej čo by sa nebola podarila. Vašu kosu si preto každý vži, napodobneniu ale chraní sa ako čert svätenej vody.
O-Verbász, 16 novembra (Juzne-Uhorsko).
S pozdravom ctiteľ
Fridrich Preitenbach.

Páni hospodári!

Len umňa dostanete tie najlepšie, tohto času za najdokonalejšie uznanie hospodárske stroje

ako: mláfačky s oceľovými guľčkami, ktoré idú o polovicu ľahšie, než ktorékoľvek iné, žentúre, rajtáre, sečkovice atď. — Cenníky zašlem na žiadosť zdarma a franko.

Michal Treskoň fabrikant hospodárskych strojov v Bytči (Nagy-Bitcse).

Ti páni, ktorí by chceli za províziu prevziať zastupiteľstvo a odpredaj mojich strojov, nech sa o podmienky obrátia na mňa. 292

Grátis a franko pošlem komukolvek moj veľký cenník s vyšej než 1000 vyobrazením solidného hudobného tovaru každého druhu.

Hanns Konrád Erzbergirg doposielateľ hudobného tovaru — Brüx 1545. (Čechy).

Husle pre žiakov bez sliacka za zl. 2:40, 2:75, 3:40, sliacky osobitne po 40, 50, 70 kr. Citary, harmoniky na sklade. Žiadne riziko, možno vymeniť, alebo peňaže zprátky obráťat.

Neni choroby vo vašom dome
keď si dáte doniest

KRÁLOVSKY-BALSAM,

tohoto kráľa všetkých balsamov, ktorý je vylučene istým liekom proti všetkým chorobám; tento cnyrny balsam zastavuje bolenie hlavy, lámku, pakostnicu reu-u, bolenie zubov a križov, lupanie v nohách, koliku, bolenie žalúdka, **slovom proti všetkým chorobám najestejším liekom je Kráľovský-Balsam**, preto je potrebné aby na pohotove bol v každom dome. Cena veľkej flašky 2 kor. 65 hal.; 3 flašky 6 kor. 65 hal. franko s počtovou dobičkou. K dostaniu u lekára **Franc Grósz-Nagy** v Debrecine 27. č. V Budapešti v lekární Jozefa Török, Király-u. 12.; s týmto liekom tiež objednať sa môže po celej krajine **hajduság mast na fuzy**, som čase došahnuť sa môžu tie najkrajšie fuzy, 3 škatulky 2 koruny 15 hal. franko s počtovou dobičkou. 285

ASTMA plúcový katár krvácanie plúc, plúcová nemoc a žalúdočných nemocíach

irpiaci nech prečítajú a nech si rozvážia tieto ohlasy, ktoré o uzdraveniach znejú. Každodenne dochádzajúcich listov je tu len maličkosť, ktoré sú bez všetkého pomerkovania na jav donesené, ponač je to presvedčené, že trpiace obecnstvo je vstave samo súdiť podľa tu prednesených zpráv. Výťah listov v malom premenení štýlu, znejú od slova. Vynechané sú všetky tie výkazy, ktoré o vďake znejú, tak práve sú vynechané i všetky tie výkazy, ktoré kritizujú a posudzujú všetky predošlé liečenia. Originálne dopisy sú k obzreniu, a prosíme aby sa čím vo väčších kruhoch o týchto známost rozšírila. **Uradne sa toto už stalo.** Od odstupenia pravdyf bár aj sprevádzajúcimi slovami, ktoré sa vzťahujú pri liečení dosiahnutého výsledku sa nemôže dovoliť, ba aj sú ostre trestané. Aby sme aj nezbehým podľa našej možnosti po ruke boli, prv nežli by choroba už nastala, a aby pri najmenšom predznaku poznali, aby pomoc zavčas hladali, s týmto opíšeme v najviac pádoch pridané

Predznaky: Kašľania, často nútenia k dáveniu. — Vypúvanie šľajmu. — Klania v prsoch a v chrbovej kosti. — Tlačenia v pleciah. — Nočné potenia. — Riadne studené ruky a nohy. — Ťažké dýchanie. — Dýchania neskoršie čujúce pískanie a hranie spre-vádza. — Pluvanie krvi, často neporiadno účinkovanie srdca spojené s veľkou bojazlivosťou, nespánlivosť, mrcha trávenie.

V záujme liečenia je potrebné riadne opísanie živobytia, pomenovanie, zaobranie, či sa nohy studené a udanie úplnej adresy:

Kur-Institut „Spiro spero“, Dresden-Niederlössnitz, Schulstrasse 81/a.

Astma plúcový katár.

Syn mój následkom prechladnutia onemocnil a vyvinul sa u neho plúcový katár. Tento katár opakoval sa vzdor najväčšej starosti a upotrebenia rozličných liekov a vystupoval časte s dychavicou a nápadmi zádušnými, tak že som sa o život nemocného obával. V týchto rozpakoch novinami upozorčený som bol na liečivý inštitút «Spiro spero» a s dôverou obrátil som sa k tomuto ústavu. Po objasnení nemoce započalo sa liečenie, pri čom sa všetko dia predpisu vykonalo, čo aj vskutku nestalo bez výsledku. Počiatkom liečenia syn mój síce v síle trochu upadol a nevyzeral dobre, to ale len krátky čas trvalo, ho nemocný len skoro k sebe prišiel, začal dobre vyzerať a po liečení troch mesiacov bol celkom zdravý a úfam sa, že aj vždy zdravý ostane.

Toto krom Boha ďakovať musím primeranému liečeniu liečivého ústavu «Spiro spero», ktorý pritomne všetkým trpiacim čo najvrolej odporučať môžem. — S mnohými vďakmi a s náležitou úctou

Josef Bechthold,
L. S. Wien, XII. Helblinggasse 11., Th. 6.
Potvrduje Pius Rest, predstavený obce
Höflein a. D.

Plúcová nemoc.

Ponač som v novinách čítal o vašich podarených vyliečeniach s dôverou obraciam sa ku vám. Už od 21² roka trápily ma ostré klania v plúcach a hrozny kašľ, pri tom som zoslábnul a schudnul, tak že mi sunajší lekári žiadnej nádeje viac nedávali. Ja som sa ale predca odvážil a s dôverou obrátil na liečivý inštitút «Spiro spero» s tou nádejou že z mojej plúcovej choroby predza snád vyliečený budem. Už po krátkom čase možno mi bolo zdeliť, že mi vaše liečenie v mojej nemoci veľmi pomohlo. Dnes tiež s najväčšou radosťou len to vám môžem oznámiť, že som od mojej plúcovej nemoci celkom oslobodený. Toto osvedčenie posielať len z tej príčiny trochu pozdej, bo som sa chcel presvedčiť či snád do tej hroznej plúcovej nemoci poznove neupadnem. Ponač sa ale u mňa dopisoval ano stopy mojej starej nemoci neukazuje ochotne vyslovujem vám moje vručné vďaky a spolu dovolujem, aby toto moje osvedčenie uverejnené bolo

S náležitou úctou
Franc Koutny,
Wien, V., Jahngasse 42.
L. S. Okresný predstavený.
Leopold Kruza, Wien.

Plúcová nemoc, plúvanie krvi.

Behom minulých 5 rokov každé jaro a každú jesen onemocnil som obyčajne na plúcový katár, následkom čoho stav moj, vzdor lekárskej pomoci a

iných vychvalovaných liekov, ktoré som potreboval, s každým rokom vždy viacej sa zhoršoval, tak že som posledný čas roboty bol neschopny, ba mnoho aj v posteli ležať musel. Pri len trochu ťažkej robote dostal som klopanie srdca a vstre klania v pleciah pod lopatkami, ktoré sa k prsiam a ku križovej kosti širilo, dýchanie mi preto veľmi ťažko padlo, často som sa nazdával že mám zapalenie plúc a robota mi bola ako umučenie. Nohy som mal ďalej obyčajne studené, bol som za chryply a slyna mi skoro vždy zmiešaná bola s krvou, k tomu všetkému v noci som sa vždy potieval. Že to na dlhší čas navydržím som bol presvedčený a preto som sa obhliadol kde by som v mojom neznesiteľnom stave pomoci najšľ mohol.

Medzi iným čítal som v jedných novinách o zriedkavom vyliečení pomocou liečivého inštitúta «Spiro spero» osmelený týmto obrátil som sa k tomuto ústavu. A už o niekoľko týždňov, po svedomitom nasledovaní naložených mi predpisov s radosťou som sa o tom presvedčil, že mi bolo lepšie. Z počiatku síce, kedy teda upadol som do starej nemoci, ponač som ale liečivé nariadenia inštitúta «Spiro spero» prisne zachovával, poštastilo sa mi úplne prísť k predošlmu zdraviu. Predošle bolesti a klopanie srdca, pluvanie krvi, bolesti v križach a u plúcach vstaly celkom a nevracajú sa ani pri ťažkej robote.

Považujem to teda za svoju povinnosť za poskytnutú mi pomoc a priateľské liečenie vysloviť vám moje srdočné vďaky a váš ústav všetkým čo na stejnú chorobu trpia čo najvrolej odporučať.

S náležitou úctou
Anton Friedrich,
Morchenstern (Česky).
Hodnovernosť podpisu potvrduje
Morchenstern. L. S. Wilhelm Karol Possel.

Plúcový katár, krvácanie.

Cez celý rok trpela som na žltavku v najväčšej miere a pritom rozumie sa bola som krvo chudobná. V máji 1904 následkom prechladnutia dostala som plúcový katár, tak že som neraz krv vykašľavala, neskôr len samý šľajm. Celé noci som spával nemohla, v plúcach mi jednoducho píšťalo a k jedzeniu nemala som žiadnej chuti. Navštívila som viacej lekárov týchto predpisali mi vždy dačo ale len k polachčeniu, zdrava som ale niako nemohla byť. Jedníc som čítala v novinách o inštitúte «Spiro spero» a s dôverou obrátila som sa k tomuto. Naložené mi liečivé nariadenia nasledovala som svedomitou pritomne som úplne zdravá. Veľkou povďačnosťou som vám zaviazaná a ústav váš odporučať budem všetkým čo trpia tak ako som ja trpela. Nech nikomu nenie ľúto za tými chatrnými výdavkami čo ho stojí vyliečenie, jestli zdravie svoje miluje.

S úplnou úctou
Slečna M. Bilzer, Liebevthal. (Rak, Sliezko.)

Choroba žalúdka a čriev.

Vyslovujem pritomne moje najvrolejšie vďaky liečivému inštitútu «Spiro spero» za úplné vyliečenie mojej choroby žalúdka, čriev a pečene. Pred tromi rokmi ochorela som na influensu o nedlho na to dostavily stížnosti trávenia, hlavy bole a klania medzi lopatkami. Pri tom som bola vždy zdutá a ku potrebe musela som užívať lieky k prehnatiu. Test som nemohla, tým menej spať. K tomuto dostavily sa pred rokom následkom prechladnutia krce, pečene. Keď som sa k lekárom o pomoc obrátila na krátky čas bolo mi zase ľahšie, stara nemoc sa však len skoro navrátila. Tohto roku čítala som v novinách o liečnych výsledkoch inštitútu «Spiro spero» a podrobila som sa v aprili liečeniu tohoto inštitútu jeho predpisy som svedomitou nasledovala. Po niekoľko týždňoch zbadala som že mi je o mnoho lepšie. Bolesti len skoro celkom prestaly, potrebu som vždy riadne robievala a navrátila sa aj chuť k jedeniu. Pritomne som už celkom zdravá.

Keď tento inštitút všetkým podobne trpiacim vrole odporučam trvám s náležitou úctou Maria Obstmejer. Manželka donkára Enzersdorf a. d. Fischea.

Hodnovernosť podpisu potvrduje.
Enzersdorf a. d. Fischea Mich. Pober, mešanosť.

Katár nosa, hrdla a plúcovy.

Asi od šiesti rokov trpel som na chromičnom katáre nosa hrdla a plúcovom, ktorý mi mnohé bolestné a trpké hodiny spôsobil. Neustále ma bolela hlava, v hrdle ma vždy páliło, bolo ono pri tom vždy suché alebo obložené lepivým šľajmom. Pod gágorom ma jednoducho tlačilo. Dychanie mi ťažko padlo ba mi para aj vystávala. Mohol som síce pracovať, ale veľmi ťažko. Pri najmenšom nemáhaní začal som sa potiť a dostal som srdca klopanie. Obrátil som sa aj ku rozličným lekárom lež bez výsledku. Lekári povedali že je to chromičný katár a ťažko sa ho pozbať.

Upozornený súc novinami: na váš inštitút odhodlal som sa že sa tomuto liečeniu podrobím. Za čas som pokračoval v tomto liečení a badal som že mi je zo dna na den lepšie, kým som celkom vyzdravel — Včul sa cítim celkom zoravým byf, čoho dokazom je, že som minulú nedelu päť hodín letel na bycikli ta a zprátka bez všetkého unávenia. Môžem teda so všetkým právom tvrdiť že Bohu a vám ďakovať musím za navrátenie mojego zdravia. Za vaše veľké ustávanie vyslovujem vám moje uprimné vďaky a trvám s náležitou úctou

Andreas Schörner, Kúhschwitz.
Hodnosvornosť podpisu potvrduje:
Deeg, mešanosť. Obecný úrad Kautendorf.